

Sustainability Reporting Framework in the Iranian Banking Industry: Processing and Interpreting Core Dimensions in the Form of a Strategic Roadmap

Afsaneh Bahiraei

Department of Accounting, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran

Seyed Ali Hosseini *

Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran

Parisa Sadat Behbahania

Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran

Abstract

The aim of this research is to present a sustainability reporting framework in the Iranian banking industry. The research was conducted with a mixed approach; in the qualitative part, the main dimensions and components were identified using data-based theory and their validity was confirmed in the Delphi stage. In the quantitative part, the relative importance of the dimensions was determined using the interpretive ranking method. The findings showed that five dimensions of governance, social, environmental, economic, and compliance and risk are considered as the main structures of banks' sustainability reporting, of which the governance dimension has the greatest impact. The compliance and risk dimension indicates the bank's level of adherence to regulations, regulatory standards, and risk management mechanisms and plays a key role in promoting transparency and stakeholder trust. The final framework includes five dimensions, ten components, and fifty conceptual propositions and can provide a valid basis for

* Corresponding Author: a.hosseini@alzahra.ac.ir

How to Cite: A., Bahiraei, S.A, Hosseini, P. S., Behbahania, N. (2026)

Sustainability Reporting Framework in the Iranian Banking Industry: Processing and Interpreting Core Dimensions in the Form of a Strategic Roadmap

policymaking, evaluation, and development of sustainability reporting in the banking network.

Keywords: Sustainability Reporting, Banking Industry, Legitimacy and Accountability

1. Introduction

Sustainability reporting is increasingly recognized as a key tool for transparency and accountability beyond traditional financial reporting. Existing frameworks often face implementation challenges and may not address industry-specific needs. In the banking sector, effective sustainability reporting is critical due to its central role in capital allocation and reducing information asymmetry. Institutional gaps, high disclosure costs, and limited guidance hinder consistent reporting. Therefore, tailored reporting mechanisms are needed to enhance transparency, meet stakeholder expectations, and support sustainable investment decisions. This study explores these challenges and proposes a framework for improving sustainability disclosure in banks.

2. Literature Review

Sustainability originates from the broader concept of sustainable development, emphasizing the balance between current resource use and the needs of future generations. Initially focused on environmental aspects, sustainability reporting has expanded to include social and economic dimensions. Existing frameworks provide guidelines for non-financial reporting, yet they often lack balance across different sustainability indicators. Voluntary disclosure may lead to selective reporting, misrepresentation, and reduced transparency. Differences between industries further challenge the uniform application of these frameworks, particularly in sectors with unique operational characteristics. In banking, non-financial disclosures such as governance, risk management, and social performance are crucial due to the sector's role in capital allocation. Institutional gaps and the absence of industry-specific standards hinder effective sustainability reporting in banks. Integrated reporting that combines financial and non-financial information can improve transparency and stakeholder confidence. Tailored reporting frameworks are essential to address sector-specific challenges and enhance sustainability practices. This study focuses on examining the effectiveness and implementation of sustainability reporting in the banking industry.

3. Methodology

This study employs a mixed-methods approach, combining qualitative and quantitative analyses to examine sustainability reporting in the banking industry. The qualitative phase utilizes grounded theory, with semi-structured interviews and three-stage coding to identify key sustainability reporting criteria. Thirteen experts, including academics, banking managers, and auditors, participated until theoretical saturation was reached. The Delphi technique was then applied to validate and achieve consensus on the identified criteria, linking qualitative insights to the quantitative phase. In the quantitative stage, thirty bank managers and board members completed structured rating and pairwise comparison surveys using fuzzy linguistic scales. These data were analyzed to rank and weight the main components of sustainability reporting. Overall, the methodology integrates grounded theory, Delphi validation, and fuzzy multi-criteria decision-making to develop a robust theoretical framework for banking sustainability reporting.

4. Result

This study develops a tailored sustainability reporting framework for the Iranian banking industry using an integrated mixed-methods approach that combines grounded theory, Delphi validation, and interpretive ranking analysis. Through fourteen expert interviews, five overarching categories, ten core components, and fifty-two thematic propositions were identified, forming the foundational structure of the proposed framework. The Delphi process subsequently validated fifty themes, thereby reinforcing the coherence, relevance, and reliability of the extracted conceptual model. These components span human-resource capabilities, competitive and governance-related practices, social responsibility commitments, intergenerational environmental stewardship, and professional ethical obligations. In the quantitative phase, senior banking managers evaluated the relative influence of the framework's components through structured pairwise comparisons. Results revealed that governance disclosure practices constitute the most influential and central axis of the proposed sustainability reporting framework. This includes transparent reporting of board activities, executive appointment and tenure criteria, remuneration mechanisms, and governance performance indicators. Strengthening disclosure in this dimension enhances organizational legitimacy, reinforces stakeholder trust, and improves the transparency of banking operations. Overall, the study presents a comprehensive and sector-specific framework that serves as a strategic roadmap for regulators, policymakers, and banks seeking to institutionalize sustainability reporting practices aligned with industry needs.

5. Discussion

This study develops a framework for sustainability reporting in the Iranian banking sector, highlighting governance as a core dimension. Detailed disclosure of board activities, remuneration policies, and decision-making processes enhances stakeholder trust and supports informed decisions. Historically, non-financial governance information was reported symbolically, limiting transparency and accountability. The findings indicate that improved disclosure practices can strengthen internal controls and demonstrate the independence of bank boards. Governance-focused sustainability reporting also differentiates banks from competitors by signaling higher responsibility toward social, economic, and environmental interests. Implementing structured monitoring mechanisms and annual evaluation checklists can incentivize broader voluntary disclosures. Overall, the study emphasizes that robust governance reporting is essential for enhancing stakeholder confidence and promoting sustainable banking practices.

6. Conclusion

The study confirms that tailored sustainability reporting frameworks are crucial for the banking sector. Enhanced governance disclosure enables banks to build trust, improve transparency, and support stakeholder decision-making. Regulatory adjustments and policy interventions are necessary to encourage comprehensive voluntary reporting. Proper implementation can strengthen banks' competitive positions while contributing to overall sustainable development. Ultimately, banks that prioritize sustainability reporting play a key role in guiding society toward broader sustainable outcomes.

ارائه چارچوب گزارشگری پایداری در صنعت بانکی ایران: پردازش و تفسیر ابعاد محوری در قالب یک نقشه راه استراتژیک

افسانه بحیرایی دانشجوی دکتری رشته حسابداری، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

سیدعلی حسینی * دانشیار، گروه حسابداری، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

پریسادات بهبهانی نیا دانشیار، گروه حسابداری، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

چکیده

هدف این پژوهش ارائه یک چارچوب گزارشگری پایداری در صنعت بانکداری ایران است. پژوهش با رویکردی آمیخته انجام شد؛ در بخش کیفی با استفاده از نظریه داده بنیاد ابعاد و مؤلفه های اصلی شناسایی شد و در مرحله دلفی اعتبار آن ها مورد تأیید قرار گرفت. در بخش کمی نیز با بهره گیری از روش رتبه بندی تفسیری، اهمیت نسبی ابعاد تعیین شد. یافته ها نشان داد پنج بُعد حاکمیتی، اجتماعی، محیط زیستی، اقتصادی و انطباق و ریسک به عنوان ساختارهای اصلی گزارشگری پایداری بانک ها مطرح هستند که در این میان، بُعد حاکمیتی بیشترین تأثیرگذاری را دارد. بُعد انطباق و ریسک نشان دهنده میزان پایداری بانک به مقررات، استانداردهای نظارتی و سازوکارهای مدیریت ریسک بوده و نقشی کلیدی در ارتقای شفافیت و اعتماد ذینفعان ایفا می کند. چارچوب نهایی شامل پنج بُعد، ده مؤلفه و پنجاه گزاره مفهومی است و می تواند مبنایی معتبر برای سیاست گذاری، ارزیابی و توسعه گزارشگری پایداری در شبکه بانکی فراهم سازد.

کلیدواژه ها: گزارشگری پایداری، صنعت بانکداری، مشروعیت و پاسخگویی

مقدمه

مبانی گزارشگری طی دهه‌های اخیر همواره تحت تأثیر بازنگری‌ها و توسعه رویکردهای جدید افشای اطلاعات دستخوش تغییر شده است (Lin et al., 2025). در چارچوب نظریه‌های مالی از جمله نظریه نهادی، ذی‌نفعان و علامت‌دهی، نهادهای بین‌المللی همواره بر نقش مشروعیت‌بخش گزارشگری در ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری مالی ذی‌نفعان تأکید داشته‌اند (Bohn et al., 2025). هم‌زمانی این تحولات با تغییرات پارادایمی در علوم انسانی طی دهه ۱۹۸۰ موجب شد تا نگاه عینی‌گرایانه به گزارشگری مالی به تدریج جای خود را به رویکردهای اجتماعی و ساختارگرایانه داده و کارکردهای گسترده‌تری برای گزارشگری در نظر گرفته شود (گوران، ۱۴۰۳). این روند سرانجام با شکل‌گیری نهادهایی نظیر ابتکار گزارشگری جهانی^۱ در اواخر دهه ۱۹۹۰، چارچوب منسجم‌تری تحت عنوان «گزارشگری پایداری»^۲ را توسعه داد که گسترش افشای اختیاری را نیز به دنبال داشت (De Villiers et al., 2022). در کنار این تحولات، گزارشگری مسئولیت اجتماعی و گزارشگری محیط‌زیستی نیز نقش مهمی در شکل‌گیری بنیان‌های نخستین گزارشگری پایداری ایفا کرده‌اند (حقیقت و حکمت، ۱۴۰۳).

بر این اساس، گزارشگری پایداری به‌عنوان سازوکاری جامع برای تحقق شفافیت و پاسخگویی، مدیریت ریسک و فرصت، و تعامل اثربخش با ذی‌نفعان تلقی می‌شود. این رویکرد با یکپارچه‌سازی ارزش اطلاعاتی و افزایش مشروعیت سازمانی، زمینه ارائه تصویری روشن از عملکرد و میزان پایبندی سازمان‌ها—به‌ویژه شرکت‌ها و بانک‌ها—به اصول توسعه پایدار را فراهم می‌آورد (Hedley et al., 2024). در واقع گزارش پایداری ابزاری ارتباطی برای انعکاس میزان پایبندی سازمان به تعهدات خود و شیوه مدیریت منابع و کارایی عملیاتی است (عبدی و همکاران، ۱۳۹۹).

^۱Global Reporting Initiative (GRI)^۲Sustainability Reporting

در سال‌های اخیر، هیئت‌های استاندارد‌گذاری همچون هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری^۱، هیئت استانداردهای حسابداری مالی^۲ و هیئت استانداردهای حسابداری بین‌المللی^۳ با تدوین استانداردهای گزارشگری مالی^۴ نقش برجسته‌ای در توسعه الزامات گزارشگری پایداری داشته‌اند (Millar et al., 2024). با وجود این، تمرکز عمده این استانداردها معطوف به شرکت‌های بازار سرمایه بوده و همین امر منجر به بروز چالش‌هایی در زمینه افشا برای صنعت بانکداری شده است. به تبع آن، کمیته‌های فنی در حوزه بانکی طی سال‌های اخیر در راستای همسوسازی استانداردهای افشا با اهداف توسعه پایدار اقدامات قابل توجهی انجام داده‌اند (Davey et al., 2025). همچنین ابتکار گزارشگری جهانی با توسعه دستورالعمل‌های ویژه برای نظام بانکی، در جهت ارتقای افشای مسئولیت اجتماعی، عملکرد زیست‌محیطی، ارزش‌های اجتماعی و حاکمیت شرکتی گام‌های مهمی برداشته است (سامنی‌ملایری و همکاران، ۱۴۰۳). اهمیت این اقدامات از آن جهت است که بانک‌ها همانند سایر نهادهای اقتصادی مسئولیت پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی ذی‌نفعان را بر عهده دارند و شفافیت در گزارشگری می‌تواند نقش مهمی در ایجاد اعتماد عمومی و پایداری مالی ایفا کند (Gupta, 2025).

با وجود این پیشرفت‌ها، گزارشگری پایداری در صنعت بانکداری همچنان فاقد انسجام نظری و سازوکارهای ساختاری متناسب با ماهیت این صنعت است. در بسیاری موارد، چارچوب‌های گزارشگری مورد استفاده بانک‌ها برگرفته از الگوهای طراحی شده برای شرکت‌هاست؛ در حالی که تفاوت‌های بنیادین در مأموریت‌ها و کارکردهای اقتصادی بانک‌ها موجب می‌شود این الگوها پاسخگوی نیازهای واقعی آنها نباشد (Sharma & Kumar, 2024). این ناهماهنگی ضرورت انجام پژوهش‌هایی را که بتواند ابعاد اختصاصی گزارشگری پایداری در بانک‌ها را شناسایی و مدل‌سازی کنند، برجسته می‌سازد.

در این راستا، انجام پژوهش حاضر از دو منظر علمی و کاربردی حائز اهمیت است. از منظر علمی، بخش قابل توجهی از مطالعات پیشین در صنعت بانکداری عمدتاً به صورت موردی یا مرور سیستماتیک انجام شده‌اند و چارچوبی یکپارچه و تفکیک‌شده از معیارهای گزارشگری پایداری ارائه نکرده‌اند. این موضوع موجب پراکندگی در ادراک

^۱International Sustainability Standards Board

^۲Financial Accounting Standards Board

^۳International Accounting Standards Board

^۴International Financial Reporting Standards

معیارهای اصلی و فرعی افشا شده است. پژوهش حاضر با هدف به‌روزرسانی این معیارها و ارائه مدلی منسجم، به دنبال پرکردن خلأ مذکور است.

از منظر کاربردی، نتایج این مطالعه می‌تواند به سیاست‌گذاری‌های حوزه بانکی کمک کند و به نهادهایی مانند بانک مرکزی و کمیته‌های تدوین استاندارد در جهت تعیین الزامات اختصاصی افشا برای بانک‌ها یاری رساند. بنابراین، یافته‌های پژوهش می‌تواند به عنوان نقشه راهی برای توسعه چارچوب‌های گزارشگری پایداری در نظام بانکی به کار گرفته شود.

براساس توضیحات داده‌شده در راستای شناخت از ماهیت پژوهش حاضر، در ادامه انجام این مطالعه نسبت به ارائه مبانی نظری براساس پشتوانه‌های تجربی پژوهش‌های انجام شده اقدام می‌شود. سپس در بخش سوم مطالعه حاضر اقدام به ارائه روش شناسی پژوهش می‌گردد تا با تکیه بر شیوه‌های تحلیل و پیاده‌سازی اهداف مطالعه بتوان نسبت به آزمون سؤال‌های پژوهش در بخش چهارم مطالعه حاضر اقدام نمود. در نهایت در بخش آخر مطالعه نتیجه‌گیری و پیشنهادات کاربردی ارائه می‌گردد.

مبانی نظری

مفهوم «پایداری» برگرفته از اصطلاح گسترده‌تر «توسعه پایدار» است. کمیسیون جهانی محیط‌زیست و توسعه توسعه پایدار را رویکردی می‌داند که به همگرایی میان بهره‌برداری بهینه از منابع برای نسل حاضر و حفظ ظرفیت‌های مورد نیاز نسل‌های آینده تأکید دارد؛ به گونه‌ای که عملکردهای امروز منجر به تضییع حقوق آیندگان در حوزه‌های محیط‌زیست و منابع طبیعی نشود (ضیا و همکاران، ۱۳۹۹). از این منظر، پایداری تلاشی برای دستیابی به بهترین نتیجه ممکن برای جوامع از طریق حفظ تعادل میان ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی است (Lu, 2016).

با گسترش صنایع و رشد جوامع، پایداری به تدریج به یکی از محورهای اصلی سازوکارهای نظارتی تبدیل شد. تمرکز اولیه این حوزه عمدتاً بر ابعاد محیط‌زیستی بود (Afolabi et al., 2023)، اما با تغییر ارزش‌های اجتماعی و افزایش انتظارات عمومی، نهادهای بین‌المللی در دهه ۱۹۹۰ به دنبال بازتعریف گستره پایداری و ارائه هویت جامع‌تری برای آن برآمدند (یوسفی‌زاده و فخاری، ۱۴۰۳). در نتیجه، سازمان ابتکار گزارشگری جهانی مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها را معرفی کرد که بر افشای اطلاعات اقتصادی، اجتماعی و

محیط‌زیستی برای ذی‌نفعان تأکید داشت. این رویکرد در مراحل اولیه از طریق ارائه گزارش‌هایی مجزا از گزارش‌های مالی سنتی، به ترویج هنجارهای داوطلبانه برای پاسخگویی بهتر به ذی‌نفعان منجر شد (Luque-Vílchez, 2023).

سازمان ابتکار گزارشگری جهانی در سال ۲۰۱۶ نخستین استانداردهای جامع گزارشگری پایداری را ارائه کرد. این استانداردها شامل «۳۶» عنوان بودند که «۳» عنوان عمومی، «۶» عنوان اقتصادی، «۸» عنوان محیط‌زیستی و «۱۹» عنوان اجتماعی را در بر می‌گرفتند (Khan et al., 2023). اگرچه این استانداردها چارچوبی چندبعدی برای گزارشگری غیرمالی فراهم می‌کنند، اما توازن مناسبی میان الزامات افشای بخش‌های مختلف برقرار نیست. این عدم توازن می‌تواند موجب برداشت‌های متفاوت و بعضاً ناقص از واقعیت‌های عملکردی سازمان‌ها با وجود استانداردهای موجود—شود (احمدزاده و همکاران، ۱۴۰۱).

از سوی دیگر، هرچند رهنمودهای سازمان ابتکار گزارشگری جهانی و شورای بین‌المللی گزارشگری یکپارچه به ارتقای هنجارهای افشای اختیاری، به‌ویژه پس از دوران پاندمی کرونا، کمک کرده‌اند (Gulko et al., 2024)، اما همچنان فقدان الزام نهادی برای اعمال سازوکارهای نظارتی قوی در حوزه افشای پایداری مشهود است. نبود چنین الزامات الزام‌آور موجب شده است که عمق و گستره واقعی عملکرد سازمان‌ها در حوزه پایداری در بسیاری موارد به‌طور کامل منعکس نشود. به همین دلیل انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز^۱ (۲۰۱۵) دلایل عدم اثربخشی گزارشگری پایداری را مورد توجه قرار دادند که در قالب شکل (۱) ارائه شده است.

^۱The Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW)

شکل ۱. دلایل عدم اثربخشی گزارشگری پایدار

بر اساس چارچوب‌های بین‌المللی موجود، نخستین انتقادی که به گزارشگری پایداری وارد شده، گزینشی بودن افشاست؛ به این معنا که شرکت‌ها بعضاً تنها بخش‌هایی از عملکرد خود را که منجر به ارتقای تصویر بیرونی آنها می‌شود گزارش می‌کنند. این گزینش‌گری ناشی از غفلت ساختاری از ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی بوده و می‌تواند زمینه‌ساز نوعی «نمایش‌گری سازمانی» توسط شرکت‌های برخوردارتر برای کسب مشروعیت بیشتر باشد. دومین انتقاد، هزینه‌بر بودن افشای اطلاعات است. به‌ویژه آنکه افشای داوطلبانه در برخی موارد ممکن است رفتارهای هیجانی همچون رفتار توده‌وار سرمایه‌گذاران را برانگیزد و پیامدهایی مانند کاهش ارزش سهام را برای شرکت‌ها به همراه داشته باشد. سومین چالش، نبود ظرفیت‌های یکنواخت در افشای اطلاعات حوزه‌های اقتصادی، محیط‌زیستی و اجتماعی است که احتمال بروز تحریف و ارائه تصویری نادرست از عملکرد شرکت‌ها را افزایش می‌دهد. در نهایت، اختیاری بودن افشا می‌تواند مانعی در مسیر همگرایی عملکرد سازمان‌ها و ایجاد پاسخگویی مؤثر نسبت به ذی‌نفعان شود (Christensen et al., 2024).

از منظر دیگری، Alvareza and Ortas (۲۰۱۷) با تأکید بر تفاوت‌های بسترهای عملیاتی صنایع مختلف، بیان می‌کنند که استانداردهای تدوین‌شده توسط سازمان ابتکار گزارشگری جهانی به دلیل تنوع مأموریت‌ها و ساختارهای سازمانی، نمی‌توانند به‌طور یکسان مبنای شفافیت اطلاعات در همه صنایع باشند. این دیدگاه، به‌ویژه در حوزه بانکداری که

ماهیت و نوع اطلاعات مورد نیاز در آن با شرکت‌های تجاری متفاوت است، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند (Gupta, 2025). در واقع گزارشگری پایداری بانک‌ها به دلیل تأکید بر افشای اطلاعاتی همچون حاکمیت شرکتی، مدیریت ریسک، و اثرگذاری اجتماعی، ماهیتی متمایز از شرکت‌های تولیدی و خدماتی دارد. با وجود اهمیت بالای این اطلاعات در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و نقش کلیدی بانک‌ها در گردش نقدینگی اقتصاد، تاکنون هیچ نهاد رسمی استانداردهای اختصاصی گزارشگری پایداری در صنعت بانکداری را تدوین نکرده است. با توجه به افزایش ریسک‌های اقتصادی و محدودیت فرصت‌های سرمایه‌گذاری، گزارشگری یکپارچه که تلفیقی از عملکرد مالی و غیرمالی را ارائه می‌دهد، می‌تواند اثربخشی بیشتری برای بانک‌ها داشته باشد. چنین گزارشی با هم‌راستاسازی استراتژی‌های عملیاتی و سیاست‌های بلندمدت، زمینه دستیابی به سطح بالاتری از پایداری رقابتی را فراهم می‌آورد (Sebastião et al., 2024). با این حال، نارسایی‌های نهادی، نبود معیارهای دقیق برای سنجش عملکردهای بانک‌ها—به‌ویژه در حوزه‌های محیط‌زیستی و اجتماعی—و تفاوت فلسفه عملکردی بانک‌ها نسبت به شرکت‌ها، چالش‌های قابل توجهی را در مسیر توسعه گزارشگری پایداری در این صنعت ایجاد کرده‌اند (Baldissera, 2023). لذا در یک دسته‌بندی کلی Moufty و همکاران (۲۰۲۴) با بر شمردن تفاوت‌های اثرگذاری گزارشگری در صنعت بانکی با شرکت‌ها تلاش نمودند تا در قالب جدول شماره ۱ ادراک منسجم‌تری از شکاف‌های موجود در این حوزه ایجاد نمایند.

جدول ۱. تفاوت کارکردهای گزارشگری پایداری در صنعت بانکی با سایر شرکت‌ها در صنایع دیگر

نوع تفاوت	گزارشگری پایداری در شرکت	گزارشگری پایداری در بانک
[۱] کارکردها	کاهش اثرات منفی عملیات شرکت بر محیط‌زیست و جامعه، مدیریت ریسک‌های عملیاتی و زنجیره تأمین	مدیریت ریسک‌های اعتباری و سرمایه‌گذاری مرتبط با مبانی پایداری، تأثیر تأمین مالی پروژه‌ها بر محیط‌زیست و جامعه
[۲] حوزه کلیدی	مصرف انرژی، مدیریت پسماند، حقوق کارکنان، زنجیره تأمین پایدار، مسئولیت اجتماعی شرکتی	تأمین مالی پایدار، مدیریت ریسک آب و هوا، شمول مالی، حاکمیت شرکتی در اعطای تسهیلات
[۳] معیارهای ارزیابی	میزان کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، حجم پسماند بازیافتی، نرخ رضایت منابع انسانی، تعداد ساعات آموزش، تعداد فعالیت‌های شرکت‌ها در زمینه پایداری	حجم تسهیلات اعطا شده به پروژه‌های انرژی تجدیدپذیر، کاهش انتشار کربن ناشی از سید وام‌ها، تعداد مشتریان با دسترسی به خدمات بانکی در مناطق محروم، رعایت اصول اخلاقی در اعطای تسهیلات
[۴] برون‌دادها	کاهش هزینه‌های عملیاتی، بهبود کارایی، افزایش وفاداری مشتریان، جذب و حفظ استعدادها	کاهش ریسک‌های اعتباری، افزایش درآمد از طریق تأمین مالی پایدار، جذب سرمایه‌گذاران به دلیل توجه به مسائل پایداری، بهبود وجهه برند و اعتماد عمومی
[۵] ذینفعان	مشتریان، کارکنان، سهامداران، جامعه محلی، سازمان‌های مردم‌نهاد	سرمایه‌گذاران، سپرده‌گذاران، نهادهای نظارتی، دولت، جامعه بین‌المللی
[۶] حوزه استراتژیک	حفظ مجوز فعالیت، مدیریت ریسک‌های قانونی و اعتباری، بهبود شهرت برند، جذب سرمایه‌گذاری مسئولانه	تأثیرگذاری بر اقتصاد پایدار، کمک به تحقق اهداف توسعه پایدار، ایفای نقش مسئولانه در جامعه، انطباق با الزامات قانونی و نظارتی

همانطور که مشاهده می‌شود، طیفی از جنبه‌های ایجاد کننده تفاوت در شیوه‌های گزارشگری پایداری در سطح شرکت‌ها با بانک‌ها وجود دارد که حاکی از ماهیت متفاوت عملکردی آن‌ها می‌باشد و توجه به برجسته‌سازی کارکردهای عملکردی آن سبب خواهد

شد تا معیارهایی که بایستی در افشاء هریک از بسترها مورد توجه قرار بگیرند، مشخص گردند. لذا با درک اهمیت تفاوت بین ماهیت افشاء اطلاعات در قالب گزارشگری پایداری صنعت بانکی با شرکت‌ها، با طرح سؤال‌های پژوهشی زیر تلاش خواهد شد تا ضمن ارائه چارچوب نظری منحصر بفردی از شیوه گزارشگری پایداری در صنعت بانکی، نسبت به ارزیابی اثرگذاری تر معیارهای شناسایی شده در بستر نیز به عنوان یک نقشه راه استراتژیک پرداخته شود.

سؤال اول پژوهش: تعیین مضامین مفهومی گزارشگری پایداری در صنعت بانکی ایران کدامند؟

سؤال دوم پژوهش: تعیین مؤلفه‌های محوری گزارشگری پایداری در صنعت بانکی ایران کدامند؟

سؤال سوم پژوهش: تعیین مقوله‌های ساختاری گزارشگری پایداری در صنعت بانکی ایران کدامند؟

سؤال چهارم پژوهش: تعیین محوری‌ترین مؤلفه گزارشگری پایداری در صنعت بانکی ایران کدامند؟

همانطور که در طرح سؤال‌های پژوهش مشخص است، این مطالعه به لحاظ ساختار پیاده‌سازی تحلیلی و نوع روش‌شناسی، در زمره مطالعه‌های آمیخته دسته‌بندی می‌شود. به طوریکه سه سؤال اول پژوهش، مربوط به فرآیند نظریه داده بنیاد برمبنای رویکرد Glaser (۱۹۹۲) می‌باشد تا بتواند به ارائه یک چارچوب نظری منسجم از گزارشگری پایداری در صنعت بانکی منتج گردد. رویکردی که با برشمردن دلایل آن در مقدمه و مبانی نظری نشان می‌دهد، از یکپارچگی کافی در این عرصه برخوردار نیست و غالباً با مفاهیم گزارشگری پایداری شرکت‌ها، هم آمیخته شده است. در راستای سؤال چهارم پژوهش حاضر نیز، از رویکرد فرآیندی رتبه‌بندی تفسیری بهره برده شده است تا بتواند با ارزیابی مؤلفه‌های برآمده از بخش کیفی، نسبت به انتخاب محوری‌ترین بُعد چارچوب گزارشگری پایداری در صنعت بانکی ایران اقدام کند. رویکردی که می‌تواند در تدوین راهبردهای آتی سیاستگذاری و تدوین استانداردهای منحصر بفرد بانکی در کشور مؤثر باشد. حوزه‌ای که تا قبل چندان به لحاظ توالی تحلیلی و دستیابی به یک انسجام شناختی در این حوزه مورد توجه نبوده است

^۱Interpretive Ranking Process (IRP)

و طی چنین فرآیندهایی در این مطالعه می‌تواند به دانش‌افزایی بالاتر در عرصه بانکداری منجر گردد.

پیشینه پژوهش

Gupta (۲۰۲۵) با بررسی ۴۰۰ بانک از ۱۹ کشور در بازه ۲۰۰۹-۲۰۲۲ نشان داد که گزارشگری پایداری رابطه منفی با عملکرد بانک‌ها دارد و توسعه اقتصادی نقش تعدیل‌کننده در این رابطه ایفا می‌کند. Kumar و Sharma (۲۰۲۴) با تحلیل محتوا و رویکرد چندمعیاره در هند، نشان دادند که ابعاد محیط‌زیستی و اجتماعی در اولویت و بُعد مالی در کمترین اولویت قرار دارد. Moufty و همکاران (۲۰۲۴) نیز تأثیر منفی افشای پایداری، به ویژه در ابعاد محیط‌زیستی و اجتماعی، بر عملکرد بانک‌ها را تأیید کردند و عوامل بومی مانند توسعه اقتصادی و حمایت سرمایه‌گذاران نقش تعدیل‌کننده دارند.

شکرخواه (۱۴۰۴) با مرور سیستماتیک پژوهش‌ها نشان داد که عوامل زمینه‌ای و متغیرهای تعدیلگر مانند توسعه‌یافتگی، حاکمیت شرکتی و حضور سرمایه‌گذاران علاقه‌مند به پایداری می‌توانند رابطه گزارشگری پایداری و عملکرد مالی را تحت تأثیر قرار دهند و اجزای مختلف افشا اثرات متفاوتی بر عملکرد دارند. سامنی‌ملایی و همکاران (۱۴۰۳) با رویکرد قیاسی-استقرایی و دلفی فازی، ۳۴ محرک گزارشگری پایداری در بانک‌های ایران را شناسایی و در چهار دسته اقتصادی، اجتماعی، محیط‌زیستی و حاکمیتی طبقه‌بندی کردند. کثیری و همکاران (۱۴۰۳) چارچوب گزارشگری یکپارچه بانک‌های ایران شامل ۸ مؤلفه و ۴۷ شاخص کلی را تدوین و با روش دلفی فازی و تحلیل سلسله‌مراتبی فازی تأیید کردند که می‌تواند برای شفاف‌سازی و افشای اطلاعات فراتر از الزامات قانونی به کار گرفته شود. حسینی و همکاران (۱۴۰۳) با استفاده از دیمتل فازی و دنپ فازی، روابط متقابل و اولویت‌بندی عناصر گزارشگری پایداری شرکت‌های اسلامی را بررسی کردند و بعد راهبری پایداری را تأثیرگذارترین و بعد محیط‌زیستی را تأثیرپذیرترین بعد شناسایی نمودند. پژوهش‌های دیگر این گروه نیز نشان دادند که ساختار مالکیت، هیئت مدیره، ویژگی‌های مدیران اجرایی، عملکرد راهبری و کیفیت کنترل‌های داخلی از عوامل مؤثر بر گزارشگری پایداری هستند و اثرگذاری سایر عوامل به متغیرهایی مانند انگیزه مدیریت، بلوغ سازمانی، ساختار سازمانی و عوامل نهادی بستگی دارد. رحمانی و همکاران (۱۴۰۱) با تحلیل محتوا وضعیت گزارشگری پایداری در صنعت بیمه را بررسی کردند و نشان دادند که استانداردها

و رهنمودهای مختلف نگاه متفاوتی به ذینفعان دارند و وضعیت انتشار گزارش‌ها در این صنعت رو به افزایش است.

با ارجاع به پیشینه‌های تجربی ارائه‌شده، موضوع قابل توجه فقدان انسجام نظری در شناخت ابعاد مؤثر بر توسعه گزارشگری پایداری در صنعت بانکی است. بیشتر پژوهش‌ها بر پایه ایده‌های قبلی در بازار سرمایه و چارچوب‌های سازمان‌ابتکار گزارشگری جهانی و کمیته شورای گزارشگری یکپارچه انجام شده و کمتر به خلق یا بازآرایی گزارشگری در صنعت بانکی پرداخته‌اند. این مطالعه با ارائه چارچوب نظری منحصربه‌فرد، می‌تواند شناخت بهتری از ماهیت پدیده گزارشگری پایداری در بانک‌ها فراهم کند.

روش‌شناسی

این مطالعه از نظر نتیجه، توسعه‌ای به حساب می‌آید. به این دلیل که مرور ادبیات نظری و دسته‌بندی پژوهش‌های انجام شده حکایت از این دارد که حداقل در سطح جامعه هدف این مطالعه یعنی صنعت بانکی ایران، پدیده گزارشگری پایداری از انسجام نظری کافی برخوردار نیست و انجام این مطالعه می‌تواند، به شناخت اثرگذارتری از ماهیت‌های متفاوت کارکردهای بانکی در افشاء گسترده‌تر اطلاعات مورد انتظار ذینفعان به شکل پایداری نسبت به سایر ساختارهای سازمانی مثل شرکت‌ها و نهادهای عمومی برخوردار باشد. از طرف دیگر این مطالعه به لحاظ هدف اکتشافی است. به این دلیل که مقیاس‌ها و معیارهایی که بتواند تحت تضاد مأموریت ساختار بانک‌ها با شرکت‌های بازار مالی از نظر گزارشگری پایداری، تفاوت منحصربفردی ایجاد کند، وجود ندارد و این مطالعه با استفاده از ابزار مصاحبه و سه مرحله کدگذاری، به دنبال ارائه یک چارچوب نظری منسجم می‌باشد. در آخرین بُعد از دسته‌بندی روش‌شناسی، مطالعه حاضر را می‌بایست ترکیبی از پابندی به شیوه‌های پیاده‌سازی کیفی و کمی معرفی نمود. به طوریکه به لحاظ کیفی این مطالعه بر پایه فرآیند نظریه داده‌بنیاد با ارجاع به رویکرد (Glaser 1992) تلاش می‌کند تا به چارچوب نظری گزارشگری پایداری در نظام بانکی دست یابد و پس از انجام تحلیل دلفی مبنی بر ارزیابی اعتبار و پایایی معیارهای شناسایی شده، امکان تعمیم آن به بستر مطالعه ممکن باشد تا در نهایت به لحاظ کمی بتوان از طریق فرآیندهای رتبه‌بندی تفسیری، نسبت به رتبه‌بندی مؤلفه‌های اصلی شناسایی شده اقدام نمود.

مشارکت‌کنندگان

براساس ماهیت دو بخشی مطالعه به صورت کیفی و کمی، ارائه اطلاعات مشارکت کنندگان به صورت تفکیک شده در ادامه ارائه می شود.

مشارکت کنندگان در بخش کیفی

در بخش کیفی این پژوهش براساس ابزار مصاحبه، جامعه هدف استاتید دانشگاه، مدیران بخش بانکی و حسابرسان سازمان حسابرسی هستند که به لحاظ شناخت از صنعت بانک و گزارشگری پایداری از قابلیت های بالاتری برخوردار هستند. با تعیین این معیارها و به کمک فرآیند نمونه گیری گلوله برفی و براساس نقطه اشباع، تعداد خبرگان مصاحبه شونده در این پژوهش به ۱۴ نفر رسید.

مشارکت کنندگان در بخش کمی

در بخش کمی این پژوهش نیز تعداد ۳۰ نفر از مدیران و اعضای هیئت مدیره بانک ها که از طریق فرآیند نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند، مشارکت دارند. لذا براساس هماهنگی با واسطه های مرتبط با مشارکت کنندگان، چک لیست های مقایسه بر مبنای مقیاس های زبانی فازی توزیع گردید تا بتوان از طریق درج امتیازهای متناسب با معیارهای محوری برآمده از مرحله نظریه داده بنیاد و دلفی، مؤثرترین بُعد گزارشگری پایداری در صنعت بانکی را مشخص نمود. لذا باتوجه به تجربه و دانش مشارکت کنندگان، جمع آوری صحیح داده ها در راستای اهداف مطالعه صورت پذیرفت. لذا با اتکاء به پژوهش مشابه گذشته همچون حسینی مقدم و همکاران (۱۴۰۲)، (Mhatre و Narkhede et al (2017) و همکاران (۲۰۱۷) مبنی بر تعیین حد مطلوب مشارکت در فرآیندهای تحلیل فازی (بین ۱۵ تا ۳۰ نفر)، نسبت به انتخاب بالاترین سطح مطلوبیت، یعنی ۳۰ نفر از افراد یاد شده اقدام شد.

ابزارها و شیوه های تحلیلی

براساس توضیح های ارائه شده در روش شناسی، مطالعه حاضر که مبتنی بر شیوه جمع آوری داده ها به صورت آمیخته می باشد، در بخش زیر براساس نوع تحلیل های مورد استفاده، تشریح می شود.

نظریه داده بنیاد- مبنای تعیین معیارهای گزارشگری پایداری در صنعت بانکی

اولین تحلیل این مطالعه، اجرای شیوه نظریه داده بنیاد است که از طریق ابزار مصاحبه و تمرکز بر سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی، به دنبال بازآرایی و ظهور معیارهای

منحصر بفرد گزارشگری پایداری در صنعت بانکی می‌باشد. لذا با انتخاب خبرگان اشاره شده در بخش قبلی و آماده‌سازی سؤالات مصاحبه به صورت باز، مصاحبه‌ها تا رسیدن به نقطه اشباع تئوریک ادامه داده می‌شود. نقطه‌ای که تعیین‌کننده اتمام انجام مصاحبه‌ها به دلیل تسلسل تکرار مضامین مفهومی برآمده در قالب کدهای باز در مصاحبه‌های آخر می‌باشد. برای رسیدن به چنین ظرفیتی در طی مسیر انجام مصاحبه، نیاز به ایجاد یک پُر تکل (سناریو) برای اهتمام به اصول بنیادین این روش می‌باشد. با تعیین جامعه هدف در مرحله اول فرآیند مصاحبه، هماهنگی با مصاحبه‌شوندگان انجام می‌شود تا با شروع انجام مصاحبه و انتخاب شیوه‌های استانداردسازی مصاحبه‌ها به صورت نوشتاری یا ضبط شده براساس هماهنگی و کسب اجازه، امکان طرح سؤالات بارمها گردد. سپس باهدف تعیین مضامین مفهومی، کدگذاری باز از همان مصاحبه اول با اختصار «FM» به هر کد انجام می‌گیرد تا به دلیل حضور ذهن مصاحبه‌کننده از جریان مصاحبه، سینرژي شناسایی کدها، حفظ شود. سپس باهدف حفظ توازن مضامین مفهومی برآمده از کدهای باز، برای دسته‌بندی نمودن به یک مؤلفه محوری مشخص، از نظر فراوانی تکرار کدهای مورد ارزیابی قرار می‌گیرد تا امکان رسیدن به نقطه اشباع تئوریک مهیا گردد. در نهایت به منظور اتمام انجام مصاحبه در نقطه اشباع نظری، با تفکیک مؤلفه‌های محوری هم‌معنا به یک مقوله مشخص، نسبت به مرور مجدد مراحل از ابتدا تا انتها اقدام می‌شود تا براساس آن بتوان نسبت به اعلام اتمام مصاحبه اقدام نمود. لذا با تعیین نقطه اشباع، فرآیند سه مرحله کدگذاری نیز خاتمه می‌یابد. مراحمی که سازه‌های اصلی چارچوب پدیده محوری مورد بررسی را بنا می‌نمایند و به شناخت بهتر از جنبه‌های نوظهور مفهوم مورد بررسی در بستر مطالعه کمک می‌نمایند. در انتها باید اشاره نمود، طرح سؤالات مصاحبه با اتکاء به تکنیک (Scheibelhofer 2023) به صورت رفت و برگشتی یا اصطلاحاً «پینگ پنگی» پرسیده شد، چراکه هدف از این فرآیند، عمق‌بخشیدن به مبانی شناسایی پدیده محوری می‌باشد که همانطور که اشاره شده است، از شناخت کافی در بستر برخوردار نیست.

تحلیل دلفی - مبنای پیوند معیارهای شناسایی شده بخش کیفی با بخش کمی

تحلیل دلفی، دومین رویکرد فرآیندی این مطالعه در راستای تحقق اهداف مورد نظر می‌باشد. چراکه معیارهای بخش کیفی برآمده از طریق مصاحبه برای قرار گرفتن در چارچوب نظری پژوهش و تعمیم به بستر مطالعه، نیازمند اعتباریابی مبتنی بر حد اجماع نظری خبرگان می‌باشد. بدین منظور از تحلیل دلفی بهره برده می‌شود. تحلیلی که به واسطه نوع نظرسنجی مقیاسی

که در خود نهاده دارد، می‌تواند به پیوند بین بخش کیفی با کمی در یک مطالعه علمی کمک نماید. لذا در این مطالعه از رویکرد کلاسیک، مبنای دلفی با بسط یک چک‌لیست هفت گزینه‌ای لیکرت بهره برده می‌شود تا بتوان براساس دو معیار میانگین و ضریب توافق، نسبت به سنجش پایایی ابعاد برآمده از تحلیل نظریه داده بنیاد، اقدام نمود. معیار اول سنجش دلفی، میانگین است که به واسطه ۷ گزینه‌ای بودن مقیاس لیکرت، حد مطلوبیت ۵/۰۰ و بالاتر از آن، مدنظر می‌باشد. معیار دوم سنجش دلفی ضریب توافق یا ضریب کاپا است که بر مبنای حد مطلوبیت ۰/۵۰ و بالاتر از آن، مشخص می‌شود، چه مضامینی تشکیل دهنده بنیان مؤلفه محوری هستند. به عبارت دیگر در این فرآیند هدف یک کاسه نمودن ابعاد پراکنده مرحله کیفی است که برای یکپارچه‌تر شدن در قالب یک الگو، نیازمند جمع‌بندی امتیازی از جانب همان صاحب‌ه‌شوندگانی می‌باشد که در شناسایی ابعاد مشارکت داشتند. در نهایت بایستی اشاره گردد، که این فرآیند در وهله اول امکان ارائه چارچوب نظری پژوهش را ممکن می‌سازد و در وهله دوم به بسترسازی ابعاد محوری پدیده مورد بررسی؛ در سطح جامعه هدف جهت انجام ارزیابی‌های فازی منتج خواهد شد.

تحلیل فازی - مبنای استنتاجی اوزان مؤلفه‌های محوری فازی شده

در این بخش از مطالعه مبنی بر تبیین محورهای اصلی چارچوب گزارشگری پایداری در صنعت بانکی، از فرآیندهای رتبه بندی تفسیری به صورت یک سلسله رویکردهای تصمیم‌گیری چندمعیاره بهره برده می‌شود. به طوریکه با تأیید پایایی ابعاد از طریق تحلیل دلفی و اختصاص کدهای مشخص به هریک از مؤلفه‌های محوری تأیید شده از مرحله قبلی، می‌بایست طی چک‌لیست‌های امتیازی و انجام مقایسه‌ی زوجی، اقدام به جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز از طریق مشارکت کنندگان بخش کمی نمود. لذا داده‌های مورد نیاز از طریق ارزیابی سطری « I » و ستونی « J » هریک از مؤلفه‌های محوری براساس ۴ حالت « V » تأثیر مستقیم؛ « A » تأثیر معکوس؛ « X » تأثیر متقابل و « O » بدون تأثیر توسط مشارکت کنندگان انجام می‌شود. لذا چک‌لیست‌های ماتریسی در بین مشارکت کنندگان بخش کمی توزیع می‌گردد تا از طریق بالاترین فراوانی و شاخص «مُد» فرآیند جمع‌آوری ماتریسی، امکان تعیین ماتریس‌های ذکر شده در بخش روش‌شناسی ممکن باشد.

یافته‌های پژوهش

براساس نوع روش‌شناسی تشریح شده در باب فرآیند دو بخشی مطالعه حاضر، می‌بایست ابتدا به ارائه‌ی یافته‌های بخش کیفی که مبتنی بر طی فرآیند تحلیل نظریه داده بنیاد می‌باشد اشاره نمود. لذا در جریان انجام چهارده مصاحبه انجام شده و فرآیندهای کدگذاری سه مرحله‌ای، به تفکیک طبق جدول شماره ۳ مضامین مفهومی، مؤلفه‌های محوری و مقوله‌های ساختاری شناسایی شده‌اند.

جدول ۳. کلیات فرآیند کدگذاری سه مرحله‌ای نظریه داده بنیاد

ظرفیت‌های منابع انسانی	ظرفیت‌های رقابتی	ظرفیت‌های اجتماعی	ظرفیت‌های نسلی	ظرفیت‌های اخلاق‌گرایی	کدها
۳۷	۳۹	۴۰	۳۶	۳۵	۳۸
۴۱	۳۹	۳۷	۴۲	۳۸۴	
۶	۵	۵	۵	۵	۵۲
%۹/۶۳	%۱۰/۱۵	%۱۰/۴۱	%۹/۳۷	%۹/۱۱	%۹/۸۹
%۱۰/۱۵	%۱۰/۶۷	%۱۰/۱۵	%۹/۶۳	%۱۰/۹۳	%۱۰۰
%۱۱/۵۳	%۹/۶۱	%۹/۶۱	%۹/۶۱	%۹/۶۱	%۹/۶۱

کدهای باز

کدهای محوری

کدهای گوناگونی باز

کدهای گوناگونی محوری

همانطور که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود، براساس «۳۸۴» کد باز ناشی از مصاحبه‌های انجام شده، ۵۲ مضمون مفهومی تعیین شده است که می‌توان مشخص نمود «۱۳٪/۵۴» هر کد باز ایجاد شده به یک مضمون مفهومی تبدیل گردیده است. همچنین با

تعیین حداکثر «۶» مؤلفه محوری از ۵۲ مضمون مفهومی می‌توان استنباط نمود «۱۱/۵۳٪» هر مضمون مفهومی تعیین کننده یک مؤلفه محوری می‌باشد و به ازای هر مقوله (۴ مقوله پدیدار شده) «۲» مؤلفه محوری بازآرایی گردیدند. این جزئیات ارائه شده در خصوص فرآیند کدگذاری با مرور درصد کدگذاری‌های محوری و درصد کدهای باز می‌تواند فرآیند رسیدن به نقطه اشباع تئوری را توجیه نماید، چراکه برای دستیابی به نقطه اتمام انجام مصاحبه، می‌بایست با انجام کدگذاری در پایان هر مصاحبه و مشخص شدن تعداد کدهای باز، سطح توازن نسبی اختصاص کدهای باز به مضامین مفهومی و سپس به مؤلفه‌های محوری مدنظر قرار گیرد تا با حفظ چنین توازنی بتوان در ابعاد شناسایی شده‌ی پدیده محوری یکپارچگی قابل اتکائی به لحاظ روایی ایجاد نمود. در ادامه نیز براساس شروع تکرار مضامین در دسته‌بندی مصاحبه‌های اول تا هفتم و سپس هشتم تا چهاردهم تا رسیدن به نقطه اشباع تئوریک، اقدام به تفکیک تعداد کدهای باز بدست آمده از هر مصاحبه و درصد فراوانی آن شده است.

جدول (۳) تفکیک کدهای باز پدیدار شده در پایان هر مصاحبه

ردیف مصاحبه‌ها	تعداد کدهای هر مصاحبه	درصد فراوانی	ردیف مصاحبه‌ها	تعداد کدهای هر مصاحبه	درصد فراوانی
مصاحبه اول	۴۷	۱۲٪/۲۳	مصاحبه هشتم	۲۹	۷٪/۵۵
مصاحبه دوم	۴۳	۱۱٪/۱۹	مصاحبه نهم	۲۳	۵٪/۹۸
مصاحبه سوم	۲۹	۷٪/۵۵	مصاحبه دهم	۲۵	۶٪/۵۱
مصاحبه چهارم	۳۸	۹٪/۸۹	مصاحبه یازدهم	۲۸	۷٪/۲۹
مصاحبه پنجم	۳۰	۷٪/۸۱	مصاحبه دوازدهم	۱۹	۴٪/۹۴
مصاحبه ششم	۱۹	۴٪/۹۴	مصاحبه سیزدهم	۱۷	۴٪/۴۲
مصاحبه هفتم	۲۵	۶٪/۵۱	مصاحبه چهاردهم	۱۲	۳٪/۱۲
تعداد کل کدهای باز	۲۳۱	۶۰٪/۱۵	تعداد کل کدهای باز	۱۵۳	۳۹٪/۸۵

همانطور که مشاهده می‌شود، به ازای هر مصاحبه صورت گرفته، مشخص شده چه تعداد کد باز پس از پایان مصاحبه و کدگذاری صورت گرفته تعیین شده است که در نهایت در نقطه اشباع تئوریک «۳۸۴» کد باز به ازای درصد فراوانی هر مصاحبه مشخص شده است. این جدول هم چنین نشان دهنده‌ی این موضوع است که کدهای باز پدیدار شده از مصاحبه اول به مصاحبه‌های آخر روند تدریجی را طی نموده است که این موضوع می‌تواند با حذف تکرارها و تمرکز بر ظهور کدهای جدید بیشتر، حکایت از طی صحیح سیر داستان از مرحله کدگذاری باز به محوری و سپس انتخابی باشد.

شکل ۴. درصد فراوانی سیر نزولی کدهای باز هر مصاحبه

لذا با تعیین جزئیات مسیر طی شده به لحاظ پیاده‌سازی فرآیند نظریه داده بنیاد مبنی بر شناسایی جنبه‌های نوظهور پدیده محوری مطالعه، طبق جدول شماره ۵ نسبت به مشخص نمودن ابعاد در هر بخش از کدهای‌های انجام شده اقدام می‌شود.

جدول ۵. فرآیند تفکیک کدهای شناسایی شده پدیده محوری در جریان مصاحبه

کدگذاری‌های اصلی			
کدگذاری تئوری	کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
طبقه‌بندی اصلی	مقوله‌ها	مؤلفه‌های اصلی	مضامین مفهومی
جنبه‌های مؤثر در توسعه گراشگری پایداری صنعت بانکداری	تجربیات منابع انسانی	افشای توسعه برابر منابع انسانی	افشای ارتقاء منابع انسانی بر اساس سطح حرفه‌ای‌گرایی
			افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به معدل بهره‌وری فردی
			افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به امتیازهای رشد فردی
			افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به گذراندن ایزوهای مهارت فردی
			افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به ساعات شرکت در دوره‌های آموزشی
			افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به ارائه ایده‌ها و اختراعات
			افشای جزئیات اختصاص پاداش منابع انسانی نسبت به کل پاداش مدیران
			افشای جزئیات پرداخت‌های تشویقی منابع انسانی نسبت به مدیران
			افشای جزئیات اختصاص منابع برای آموزش برابر منابع انسانی

افشاء جزئیات پرداخت حق بیمه درمانی و تأمین اجتماعی

منابع انسانی قراردادی و رسمی

افشاء جزئیات هزینه‌های نگهداشت برابر منابع انسانی

قراردادی و رسمی

افشاء جزئیات گزارش فعالیت هیئت مدیره مبنی بر تعداد

جلسات برگزار شده طبق مصوبه

افشاء جزئیات نسبت تأثیر سهامداران عمده به تعیین اعضای

هیئت مدیره

افشاء جزئیات پاداش هیئت مدیره به خسارات حقوقی ناشی

از شکایات

افشاء جزئیات دوره تصدی مدیرعامل براساس معیارهای

مشخص مثل تعدد پرونده‌های حقوقی

افشاء جزئیات انتصاب مدیران اجرایی حرفه‌ای به کل

مدیران منتصب

افشاء نسبت کارایی بانک‌ها

افشاء سهم جذب مشتریان بانک‌ها نسبت به رقبا

افشاء نسبت بازده‌های سرمایه (ROE) بانکی

افشاء بهره‌مندی از مشوق‌های مالیاتی و جوایز صنعتی

افشاء توسعه فناوری‌های بانکی برای ارائه خدمات با

کیفیت‌تر رقابتی

افشاء حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط

افشاء ارزیابی جایگاه بانک‌ها به لحاظ ریسک

افشاء اطلاعات مربوط به پرداخت‌های به موقع قانونی مثل

عوارض و مالیات‌ها

افشاء عضویت در کمیته‌های صنفی و عام‌المنفع

افشاء تعداد پرونده‌های حقوقی باز در محاکم قضایی

افشاء کمک‌های مالی در زیرساخت‌های توسعه‌ای مثل

ساخت مدرسه و بیمارستان و ...

افشاء همکاری با گروه‌های مردم نهاد و غیررسمی

افشاء سرمایه‌گذاری در عرصه هنری مثل سینما و موسیقی

افشاء حمایت‌های مالی بانک‌ها از تیم‌های ورزشی

افشاء پرداختی‌های امور خیریه

افشاء سرمایه‌گذاری‌های بانک‌ها بر روی انرژی‌های پاک

افشاء سرمایه‌گذاری بر روی پانل‌های خورشیدی برای

تأمین برق

افشاء بهره‌وری نسبت انرژی تجدیدپذیر با انرژی‌های

تجدیدناپذیر

افشاء سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های تهویه و عایق‌بندی

جهت مدیریت هدر رفت انرژی

افشاء رویه‌های حاکمیتی

افشاء رویه‌های اقتصادی

افشاء حمایت از منافع عمومی

افشاء همگرایی جمعی

افشاء حفاظت از انرژی

شرکت‌های رقابتی

شرکت‌های اجتماعی

شرکت‌های مسئولیت‌پذیر

افشاء سرمایه‌گذاری بر روی سیستم‌های هوشمند کنترل

گرمایش و سرمایش

افشاء گزارش‌های کمیته‌های استاندارد در پابندی به

حفاظت از محیط‌زیست

افشاء شیوه مدیریت منابع و صرفه‌جویی در آن

افشاء میزان مصرف منابع طبیعی (آب، گاز، برق)

افشاء سطح همکاری بانک‌ها با پروژه‌های حفاظت از

محیط‌زیست

افشاء نتایج ارزیابی چرخه عمر خدمات

افشاء نسبت رعایت حق تقدم براساس نسبت پایدار دوره‌ای

تعداد سهام سهامداران

افشاء ارزش برند بانک

افشاء نقاط ضعف کنترل داخلی

افشاء اطلاعات مرتبط با درصد مالکیت مدیریتی

افشاء تأسیس هلدینگ‌ها و بیمه‌ها

افشاء تداوم مبادلات تجاری بانک با اشخاص وابسته

افشاء جزئیات رعایت حقوق اتباع خارجی رسمی در قالب

ساعات کاری و پرداخت به موقع

افشاء جزئیات رعایت ایمنی و بهداشت شغلی اتباع خارجی

رسمی

افشاء اهتمام رسیدگی به شکایات و جبران خسارت حقوق

اتباع

افشاء سطح احترام به حقوق اقلیت‌های مذهبی در

ساختارهای بانکی

افشاء جذب منصفانه اتباع در بانک‌ها

افشاء حفاظت از

محیط‌زیست

افشاء رعایت حقوق

سهامداران

با تعیین ابعاد گزارشگری پایداری در صنعت بانکی همسو با سه سؤال اول پژوهش، در ادامه و به منظور سنجش پایایی این ابعاد برای قرار گرفتن در چارچوب نظری و تعمیم به بستر مطالعه در بخش کمی، می‌بایست از تحلیل دلفی بهره برده شود. در این مطالعه از تحلیل دلفی کلاسیک بر پایه معیارهای میانگین و ضریب توافق استفاده می‌شود تا پس از توزیع چک‌لیست‌های مقیاس‌بندی شده [۷] گزینه‌ای لیکرت بین خبرگان، بتوان نسبت به ارائه نتایج طبق جدول (۵) اقدام نمود.

جدول (۵) نتیجه پایایی مضامین گزاره‌ای در راستای مؤلفه‌های محوری

مؤلفه‌های محوری	مضامین مفهومی	دور اول تحلیل دلفی		دور دوم دلفی		نتیجه
		میانگین	ضریب توافق	میانگین	ضریب توافق	
						☒ ☒

-	☒	۰/۷۵	۵/۵۰	۰/۶۵	۵/۳۰	افشای ارتقاء منابع انسانی بر اساس سطح حرفه‌ای گرای	
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۵	۵/۵۰	افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به معدل بهره‌وری فردی	
-	☒	۰/۸۸	۶/۳۰	۰/۸۵	۶/۲۰	افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به گذراندن ایزوهای مهارت فردی	افشای توسعه برابر
-	☒	۰/۶۵	۵/۳۰	۰/۵۵	۵/۱۰	افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به ساعات شرکت در دوره‌های آموزشی	منابع انسانی
⊗	-	---		۰/۳۵	۳/۵۰	افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به امتیازهای رشد فردی	
-	☒	۰/۷۵	۵/۵۰	۰/۶۵	۵/۳۰	افشای ارتقاء منابع انسانی نسبت به ارائه ایده‌ها و اختراعات	
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۰	۵/۴۰	افشای جزئیات اختصاص پاداش منابع انسانی نسبت به کل پاداش مدیران	
-	☒	۰/۸۴	۶/۱۵	۰/۸۰	۶/۰۰	افشای جزئیات پرداخت‌های تشویقی منابع انسانی نسبت به مدیران	افشای پرداخت
-	☒	۰/۵۵	۵/۱۰	۰/۵۰	۵/۰۰	افشای جزئیات اختصاص منابع برای آموزش برابر منابع انسانی	منصفانه به منابع انسانی
-	☒	۰/۸۲	۶/۱۰	۰/۸۰	۶/۰۰	افشای جزئیات پرداخت حق بیمه درمانی و تأمین اجتماعی منابع انسانی قراردادی و رسمی	
-	☒	۰/۶۰	۵/۲۰	۰/۵۵	۵/۱۰	افشای جزئیات هزینه‌های نگهداشت برابر منابع انسانی قراردادی و رسمی	
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۰	۵/۴۰	افشای جزئیات گزارش فعالیت هیئت مدیره مبنی بر تعداد جلسات برگزار شده طبق مصوبه	
-	☒	۰/۷۵	۵/۵۰	۰/۶۵	۵/۳۰	افشای جزئیات نسبت تأثیر سهامداران عمده به تعیین اعضای هیئت مدیره	
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۵	۵/۵۰	افشای جزئیات پاداش هیئت مدیره به خسارات حقوقی ناشی از شکایات	افشای رویه‌های حاکمیتی
-	☒	۰/۶۰	۵/۲۰	۰/۵۸	۵/۱۵	افشای جزئیات دوره تصدی مدیرعامل براساس معیارهای مشخص مثل تعدد پرونده‌های حقوقی	
-	☒	۰/۷۷	۵/۶۰	۰/۶۵	۵/۳۰	افشای جزئیات انتصاب مدیران اجرایی حرفه‌ای به کل مدیران منتصب	
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۵	۵/۵۰	افشای نسبت کارایی بانک‌ها	
-	☒	۰/۷۵	۵/۵۰	۰/۶۵	۵/۳۰	افشای سهم جذب مشتریان بانک‌ها نسبت به رقبا	
-	☒	۰/۶۰	۵/۲۰	۰/۵۸	۵/۱۵	افشای نسبت بازده‌های سرمایه (ROE) بانکی	افشای رویه‌های اقتصادی
-	☒	۰/۸۳	۶/۱۰	۰/۸۰	۶/۰۰	افشای بهره‌مندی از مشوق‌های مالیاتی و جوایز صنعتی	
-	☒	۰/۷۹	۵/۶۵	۰/۷۰	۵/۴۰	افشای توسعه فناوری‌های بانکی برای ارائه خدمات با کیفیت‌تر رقابتی	

-	☒	۰/۶۵	۵/۳۰	۰/۵۵	۵/۱۰	افشاء حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط	
-	☒	۰/۸۲	۶/۱۰	۰/۸۰	۶/۰۰	افشاء ارزیابی جایگاه بانک ها به لحاظ ریسک	
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۰	۵/۴۰	افشاء اطلاعات مربوط به پرداخت های به موقع قانونی مثل عوارض و مالیات ها	افشاء حمایت از منافع عمومی
-	☒	۰/۷۷	۵/۶۰	۰/۶۵	۵/۳۰	افشاء عضویت در کمیته های صنفی و عام المنفع	
-	☒	۰/۶۵	۵/۳۰	۰/۶۰	۵/۲۰	افشاء تعداد پرونده های حقوقی باز در محاکم قضایی	
-	☒	۰/۶۰	۵/۲۰	۰/۵۸	۵/۱۵	افشاء کمک های مالی در زیرساخت های توسعه ای مثل ساخت مدرسه و بیمارستان و ...	
-	☒	۰/۵۵	۵/۱۰	۰/۵۰	۵/۰۰	افشاء همکاری با گروه های مردم نهاد و غیر رسمی	افشاء همگرایی جمعی
-	☒	۰/۸۸	۶/۳۰	۰/۸۵	۶/۲۰	افشاء سرمایه گذاری در عرصه هنری مثل سینما و موسیقی	
-	☒	۰/۸۴	۶/۱۵	۰/۸۰	۶/۰۰	افشاء حمایت های مالی بانک ها از تیم های ورزشی	
-	☒	۰/۶۵	۵/۳۰	۰/۵۵	۵/۱۰	افشاء پرداختی های امور خیریه	
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۰	۵/۴۰	افشاء سرمایه گذاری های بانک ها بر روی انرژی های پاک	
-	☒	۰/۵۵	۵/۱۰	۰/۵۰	۵/۰۰	افشاء سرمایه گذاری بر روی پانل های خورشیدی برای تأمین برق	
-	☒	۰/۸۲	۶/۱۰	۰/۸۰	۶/۰۰	افشاء بهره وری نسبت انرژی تجدیدپذیر با انرژی های تجدیدناپذیر	افشاء حفاظت از انرژی
-	☒	۰/۷۵	۵/۵۰	۰/۶۵	۵/۳۰	افشاء سرمایه گذاری در زیرساخت های تهویه و عایق بندی جهت مدیریت هدر رفت انرژی	
-	☒	۰/۶۵	۵/۳۰	۰/۶۰	۵/۲۰	افشاء سرمایه گذاری بر روی سیستم های هوشمند کنترل گرمایش و سرمایش	
-	☒	۰/۸۲	۶/۱۰	۰/۸۰	۶/۰۰	افشاء گزارش های کمیته های استاندارد در پابندی به حفاظت از محیط زیست	
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۵	۵/۵۰	افشاء شیوه مدیریت منابع و صرفه جویی در آن	
-	☒	۰/۶۵	۵/۳۰	۰/۶۰	۵/۲۰	افشاء میزان مصرف منابع طبیعی (آب، گاز، برق)	افشاء حفاظت از محیط زیست
-	☒	۰/۶۰	۵/۲۰	۰/۵۸	۵/۱۵	افشاء سطح همکاری بانک ها با پروژه های حفاظت از محیط زیست	
-	☒	۰/۵۵	۵/۱۰	۰/۵۰	۵/۰۰	افشاء نتایج ارزیابی چرخه عمر خدمات	
⊗	-	---		۰/۳۰	۳/۰۰	افشاء نسبت رعایت حق تقدم براساس نسبت پایدار دوره ای تعداد سهام سهامداران	افشاء رعایت حقوق سهامداران
-	☒	۰/۷۵	۵/۵۰	۰/۶۵	۵/۳۰	افشاء ارزش برند بانک	
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۰	۵/۴۰	افشاء نقاط ضعف کنترل داخلی	

-	☒	۰/۵۵	۵/۱۰	۰/۵۰	۵/۰۰	افشاء اطلاعات مرتبط با درصد مالکیت مدیریتی
-	☒	۰/۸۴	۶/۱۵	۰/۸۰	۶/۰۰	افشاء تأسیس هلدینگها و بیمهها
-	☒	۰/۶۵	۵/۳۰	۰/۵۵	۵/۱۰	افشاء تداوم مبادلات تجاری بانک با اشخاص وابسته
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۵	۵/۵۰	افشاء جزئیات رعایت حقوق اتباع خارجی رسمی در قالب ساعات کاری و پرداخت به موقع
-	☒	۰/۷۷	۵/۶۰	۰/۶۵	۵/۳۰	افشاء جزئیات رعایت ایمنی و بهداشت شغلی اتباع خارجی رسمی
-	☒	۰/۹۰	۶/۴۰	۰/۸۰	۶/۱۰	افشاء اهتمام رسیدگی به شکایات و جبران خسارت حقوق اتباع
-	☒	۰/۸۸	۶/۳۰	۰/۸۵	۶/۲۰	افشاء سطح احترام به حقوق اقلیت‌های مذهبی در ساختارهای بانکی
-	☒	۰/۷۸	۵/۶۰	۰/۷۰	۵/۴۰	افشاء جذب منصفانه اتباع در بانکها

با نتایج بدست آمده مشخص شده است، که دو مضمون «افشاء ارتقاء منابع انسانی نسبت به امتیازهای رشد فردی» و «افشاء نسبت رعایت حق تقدم براساس نسبت پایدار دوره‌ای تعداد سهام سهامداران» به دلیل اینکه میانگین و ضریب توافق کمتر از «۵/۰۰» و «۰/۵۰» حذف شده است. اما باقی مضامین در راستای مؤلفه‌های محوری مورد تأیید قرار گرفته است که می‌توان در راستای ارائه چارچوب پژوهش در گام بعدی فرآیندهای تحلیلی این مطالعه، اقدام نمود.

شکل ۵. چارچوب نظری گزارشگری پایداری در صنعت بانکی

لذا با شناخت ابعاد نهایی گزارشگری پایداری در صنعت بانکی در ادامه می‌بایست باهدف تفکیک هر بُعد شناسایی شده بر مبنای تعداد کدهای باز ایجاد شده، نسبت به ارائه‌ی جدول شماره ۷ اقدام نمود.

جدول ۷. تفکیک کدهای ایجاد شده از مصاحبه‌های انجام شده

مقوله‌های شناسایی شده	مؤلفه‌های شناسایی شده	مضامین	کدهای باز	درصد فراوانی
ظرفیت‌های منابع انسانی	افشاء توسعه منابع انسانی	۵	۳۷	۹/۶۳٪
ظرفیت‌های منابع انسانی	افشاء پرداخت منصفانه به منابع انسانی	۵	۳۹	۱۰/۱۵٪
ظرفیت‌های رقابتی	افشاء رویه‌های حاکمیتی	۵	۴۰	۱۰/۴۱٪
ظرفیت‌های رقابتی	افشاء رویه‌های اقتصادی	۵	۳۶	۹/۳۷٪

٪۹/۱۱	۳۵	۵	افشاء حفاظت از منافع عمومی	ظرفیت های اجتماعی
٪۹/۸۹	۳۸	۵	افشاء همگرایی جمعی	
٪۱۰/۶۷	۴۱	۵	افشاء حفاظت از انرژی	ظرفیت های حقوق بین نسلی
٪۱۰/۱۵	۳۹	۵	افشاء حفاظت از محیط زیست	
٪۹/۶۳	۳۷	۵	افشاء رعایت حقوق ذینفعان	ظرفیت های اخلاقی گرایی حرفه ای
٪۱۰/۹۳	۴۲	۵	افشاء رعایت حقوق بشر	
٪۱۰۰	۳۸۴	۵۰	۷ مؤلفه ی شناسایی شده	مجموع ستونی

باتوجه به اطلاعات ارائه شده در جدول شماره ۶ مشاهده می‌شود که از مجموع [۳۸۴] کد باز اولیه، تعداد [۵] مقوله، [۱۰] مؤلفه و [۵۰] مضمون گزاره‌ای، تشکیل دهنده‌ی چارچوب نظری این پدیده می‌باشند. لذا این نتایج تأیید می‌کند که امکان بسط مؤلفه‌های محوری به بستر مطالعه ممکن می‌باشد. لذا در ادامه و باهدف تعمیم یافته‌های مشخص شده از بخش کیفی به بستر مطالعه، جهت اجرای فرآیند رتبه‌بندی تفسیری تلاش می‌شود تا طی مقایسه زوجی، تأثیرگذارترین روابط سطری «i» و ستونی «j» مورد ارزیابی قرار گیرند تا امکان پاسخ به سؤال چهارم پژوهش ممکن باشد. لذا با اتکاء به تشریح روابط امتیاز ماتریسی در جدول شماره ۸، مرحله‌ی اول ایجاد ماتریس‌های تعاملی مدنظر قرار می‌گیرد.

جدول ۸. نمادهای تحلیلی ماتریس تفسیری

تعیین روابط سطری «i» و ستونی «j»	تشریح تفسیری نمادهای اختصاصی
$V \quad i \Rightarrow j$	اثر مستقیم سطر بر ستون
$A \quad i \Leftarrow j$	اثر مستقیم ستون بر سطر
$X \quad i \Leftrightarrow j$	اثر متقابل سطر و ستون
$O \quad i \nRightarrow j$	عدم وجود اثر سطر و ستون

در تشریح این جدول باید اذعان شود، هر یک از نمادهای اختصاری « V »؛ « A »؛ « X » و « O » براساس ۴ نوع از اثرگذاری سطری « $\bar{I}$ » و ستونی « $\bar{J}$ »، اقدام به ایجاد ماتریس خودتعاملی ساختاری طبق جدول شماره ۹ می‌شود.

جدول ۹. ماتریس خودتعاملی مؤلفه‌های محوری

[illegible]

در ادامه می‌بایست براساس کسب اختصار «A» و «X» در تقاطع مقایسه‌ی زوجی سطر «i» و ستون «j» نسبت به ارائه‌ی ماتریس تفسیری اقدام نمود. در واقع در این بخش ارتباطات غیرمستقیمی که می‌تواند در ارزیابی کلی روابط ماتریسی مؤثر باشد، ارائه می‌گردد تا در جمع‌بندی نهایی، مؤثرترین مؤلفه‌ی محوری در بستر مطالعه مشخص شود. سپس براساس نمادهای اختصاری ارائه شده توسط مشارکت‌کنندگان در جدول (۸) می‌بایست اقدام به تشکیل ماتریس دستیابی نمود. برای این منظور لازم است تا طبق جدول شماره ۱۱ فرآیندهای تبدیل نمادهای اختصاری مورد توجه قرار گیرد.

جدول ۱۱. فرآیند تبدیل نمادهای اختصاری به ۰ و ۱

نماد	V	A	X	O
رابطه ریاضی	$i \rightarrow j \Rightarrow \cdot \text{ and } \cdot$	$j \rightarrow i \Rightarrow \cdot \text{ and } \cdot$	$i \leftrightarrow j \Rightarrow \cdot \text{ and } \cdot$	$i \nleftrightarrow j \Rightarrow \cdot \text{ and } \cdot$
رابطه تفسیری	تقاطع سطر «i» به ستون «j» عدد ۱ و معکوس عدد ۰	تقاطع سطر «i» به ستون «j» عدد ۰ و معکوس عدد ۱	تقاطع سطر «i» به ستون «j» عدد ۱ و معکوس عدد ۰	تقاطع سطر «i» به ستون «j» عدد ۰ و معکوس عدد ۱

در واقع جدول شماره ۱۱ نشان می‌دهد، قرار گرفتن هریک از نمادهای اختصاری در جدول شماره ۹، چه نقشی در تشکیل ماتریس دستیابی اولیه طبق جدول شماره ۱۲ دارد که در بخش زیر ارائه شده است.

جدول ۱۲. ماتریس دستیابی اولیه مؤلفه‌های محوری

T	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
T1	□	۱	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱
T2	۱	□	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱
T3	۱	۱	□	۱	۱	۱	۰	۰	۱	۰
T4	۰	۰	۰	□	۰	۱	۰	۰	۱	۰
T5	۰	۰	۰	۰	□	۱	۱	۱	۱	۰
T6	۰	۰	۰	۰	۱	□	۰	۰	۱	۰
T7	۰	۰	۰	۰	۰	۱	□	۱	۱	۰
T8	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	□	۱	۰
T9	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	□	۱
T10	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	□

با تبدیل نمادهای اختصاری ماتریس خود تعاملی به ۰ و ۱ در جدول شماره ۱۲ می‌بایست نسبت به تعیین ماتریس دستیابی نهایی طبق جدول شماره ۱۳ اقدام نمود. در این

می‌باشند با نماد «^{*}۱» مشخص شوند.

جدول ۱۳. ماتریس دستیابی نهایی مؤلفه‌های محوری

T	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
T1	1	1	1°	.	1	.	1	1	1	1
T2	1	1	1°	.	1°	.	1	1	1	1
T3	1	1	1	1	1	1	1°	.	1	1°
T4	.	.	.	1	.	1	.	1°	1	.
T5	.	.	.	.	1	1	1	1	1	.
T6	.	.	.	.	1	1	.	1°	1	1°
T7	.	.	.	.	.	1	1	1	1	.
T8	.	.	.	.	.	1	1	1	1	.
T9	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1
T10	1	1	.	.	.	.	.	.	.	1

که این نتایج در قالب جدول (۱۳) ارائه شده است.

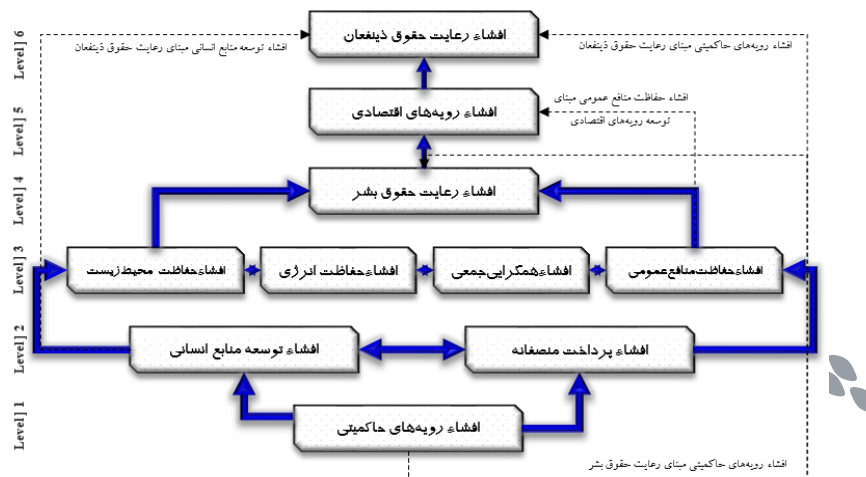
جدول (۱۳) ماتریس امتیازی نهایی مؤلفه‌های محوری

		مجموع امتیازها	T10	T9	T8	T7	T6	T5	T4	T3	T2	T1	
درصد امتیازها	۶/۶۶	۴۴	۳	۲	۴	۴	۳	۵	۳	۷	۶	۷	تأثیر گذار
	۶٪												ی مستقیم
	۱/۱۳	۸	۰	۰	۰	۲	۰	۱	۲	۲	۱	تأثیر گذاری	
	۲٪											فقطی	
	۲/۲۱	۱۴	۲	۰	۲	۲	۱	۱	۲	۲	۲	تأثیر گذاری	
	۱٪											تفسیری	
	۱۰۰٪	۶۶	۵	۲	۶	۶	۶	۴	۱۱	۱۰	۱۰	تأثیر گذاری کلی	
		۱۰۰	۷/۱۵۷	۳/۰۵	۹/۰۹	۹/۰۹	۹/۰۹	۹/۰۹	۶/۰۶	۱/۶۶	۱/۱۵	۱/۱۵	درصد
		٪		٪	٪	٪	٪	٪	٪	۶٪	۵٪	۵٪	تأثیر گذاری جامع
			چهارم	ششم	سوم	سوم	سوم	پنجم	اول ^۰	دوم	دوم		

رتبه‌بندی ابعاد محوری گزارشگری پایداری در صنعت بانکی

با ارجاع به یافته‌های پژوهش مشخص می‌گردد، تحت تأثیر مقایسه‌پذیری زوجی مبتنی بر ماتریس رتبه‌بندی تفسیری، بُعد «افشاء رویه‌های حاکمیتی» [T3]، مهمترین محور شیوه گزارشگری پایداری در صنعت بانکی می‌باشد که توجه به آن می‌تواند به مشروعیت‌زایی بالاتر کارکردهای بانکی در تداوم حضور در سطح فعالیت‌های مؤثر در برابر انتظارات

ذینفعان، منجر گردد. لذا با درک این نتیجه نسبت به ارائه چارچوب رتبه بندی تفسیری به عنوان یک نقشه راه استراتژیک اقدام می شود.

ارجاع به تفکیک سطح های رتبه بندی نشان می دهد، چارچوب استراتژیک ظرفیت های گزارشگری پایداری در صنعت بانکی، مبتنی بر [۶] سطح از تعیین اولویت های محوری از پایین به بالا می باشد. به طوریکه مشخص شد، افشاء رویه های حاکمیتی گزارشگری پایداری در لایه اول تأثیر گذاری در صنعت بانکی از اهمیت بالاتر و افشاء رعایت حقوق ذینفعان در گزارشگری پایداری، با قرار گرفتن در لایه ششم تأثیر گذاری در صنعت بانکی، از اهمیت پایین تری برخوردار است. لذا توجه به این فرآیند می تواند در سیاستگذاری های مدنظر نظام بانکی برای پیاده سازی گزارشگری پایداری نیز مؤثر باشد.

بحث و نتیجه گیری

هدف این مطالعه ارائه چارچوب گزارشگری پایداری در صنعت بانکی ایران در راستای پردازش و تفسیر ابعاد محوری در قالب یک نقشه راه استراتژیک می باشد. در تفسیر این نتیجه کسب شده بایستی بیان گردد، عرصه های حاکمیتی جزء پایه اصلی در مبانی « طبق توصیه کمیته شورای گزارشگری یکپارچه و پیشنهاد های سازمان ابتکار گزارشگری جهانی برای افزایش ظرفیت های افشاء اطلاعات پایداری می باشد. در بیان اهمیت این بُعد از رویکردهای ساختاری بانک ها، حائز اهمیت است که از استعاره ستون فقرات گزارشگری مسئولانه از این معیار یاد شود که می تواند زمینه ساز اعتماد بالاتر و تسهیل کننده

تصمیم‌گیری‌های آگاهانه ذینفعان گردد. چراکه غالباً افشاء اطلاعات غیرمالی سطح راهبری بانک در گذشته، که نشان دهنده سمت و سوی عملکردی بانک‌ها در کسب مشروعیت بالاتر می‌باشد، صرفاً به صورت نمادین در گزارش‌های همراه ارائه می‌گردید و از بیان جزئیاتی مثل پرداخت پاداش، تعداد مصوبه‌ها و جلسات تشکیل شده یا چگونگی دوره تصدی مدیرعاملی بانک‌ها سخنی به میان نمی‌آمد. لذا تعیین این بُعد در ساختار گزارشگری پایداری در صنعت بانکی به عنوان یک مبنای دارای اهمیت از نظر سیاستگذاری‌های آتی، می‌تواند حاوی این پیام مهم برای نظام بانکی باشد، که اساساً تحت تأثیر ارائه جزئیات بیشتری از گزارش‌های راهبری در نظام بانکی، رویکرد ذینفعان چه در نقش تصمیم‌گیرنده و چه در نقش قانونگذار، مسلماً همراه با اعتماد بالاتر به نظارت‌های ساختار هیئت‌مدیره بر رعایت استانداردها و دستورالعمل‌هایی است که می‌تواند ضمن شفافیت‌بخشی بیشتر برای ذینفعان، به بهبود جایگاه رقابتی بانک‌ها کمک نماید. شفافیت‌هایی که با تمرکز بر نظام راهبری بانک و ارائه حجم بیشتری از اطلاعات قابل افشاء در فرآیندهای اختیاری قابل استدلال در نظارت‌ها و کنترل‌های داخلی، نشان دهنده نوع دیدگاه پاسخگویی مشروع‌تر بانک‌ها نسبت به سایر رقبای جلب اعتماد بالاتر می‌باشد. چراکه اساساً هدف پیاده‌سازی گزارشگری پایداری به منزله نشان داده جزئیات بالاتری از اثربخش‌های کنترل بر تصمیم‌های قابل اتخاذی است که با حفاظت از منافع اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی، به ایجاد اعتماد بالاتر منجر گردد. لذا بانک‌ها از طریق گزارشگری پایداری این فرصت را دارند تا با افشاء جزئیات بیشتری از عملکردهای هیئت‌مدیره در خصوص مصوبه‌هایی در راستای حفاظت از منافع مشتریان و سهامداران خود، حاوی پیام استقلال هیئت‌مدیره خارج از دلبندهای سیاسی باشد. به علاوه افشاء داده‌های مرتبط با پرداخت پاداش به هیئت‌مدیره و مدیران در راستای نسبت‌های ابتکاری مثل بهره‌وری و یا تعداد پرونده‌های حقوقی/قضایی بانکی که نشان دهنده تلاش هیئت‌مدیره برای شفافیت بیشتر در قبال ذینفعان می‌باشد، از جمله جنبه‌های کاربردی است که بانک‌ها می‌توانند به ارائه گزارش‌های اختیاری خود در نظام راهبری هویت جدیدی اعطاء نمایند. لذا نتایج کسب شده نشان دهنده ظرفیت‌های بروزشده‌تری از توجه ویژه ذینفعان بانکی به شاکله پنهان هیئت‌مدیره در جهت حفاظت از حقوق آنان در ساختار حاکمیتی بانک‌ها می‌باشد. نتیجه کسب شده به لحاظ تطبیق‌پذیری با پژوهش‌های دیگر، با این محدودیت روبرو است که اساساً مطالعه‌های گذشته با سیر چنین رویکرد نظری

و تحلیلی، به این پدیده ورود نکرده‌اند و این مسئله امکان مقایسه مصداقی این مطالعه را با مطالعه‌های دیگر را مهیا نمی‌کند. اما به لحاظ ماهیت کلی اهمیت توسعه گزارشگری پایداری در صنعت بانکی، فرآیندهای طی شده نظری را می‌توان با پژوهش‌هایی مثل Gupta (۲۰۲۵) که اذعان می‌دارد گزارشگری پایداری بانک‌ها به دلیل تأکید بر افشای اطلاعاتی همچون حاکمیت شرکتی، مدیریت ریسک و اثرگذاری اجتماعی ماهیتی متمایز از شرکت‌های تولیدی و خدماتی دارد و (Sharma and Kumar, 2024) Moufty و همکاران (۲۰۲۴) و سامنی‌ملایری و همکاران (۱۴۰۳) تطبیق داد، چرا که این پژوهش‌ها همچون یافته‌های این مطالعه بر گسترده‌سازی سطح بیشتری از جنبه‌های قابل افشاء اطلاعاتی در گزارشگری پایداری در بانک‌ها تأکید دارند. همچنین نتایج پژوهش با مطالعه انجام شده توسط حسینی و همکاران (۱۴۰۳) که بعد راهبری پایداری را تأثیرگذارترین بعد در گزارشگری پایداری شرکت‌های اسلامی شناسایی نمود، سازگار است.

پیشنهادهای کاربردی

همراستا با نتایج کسب شده، می‌توان در راستای انتخاب افشاء رویه‌های حاکمیتی در نظام بانکی به عنوان یک سازوکار غیرمالی در افشاء اطلاعات فراگیرتر پایدار به سیاستگذاران در وهله اول توصیه نمود، که باهدف ریل‌گذاری‌های هنجاری، نهادهای بالادستی در نظارت بر بانک‌ها تلاش نمایند با تدوین چارچوبی از شیوه‌های پایش و کنترل، بانک‌ها را برای افشاء فراگیرتری از جنبه‌های اختیاری تشویق نمایند. به عنوان مثال این چارچوب می‌تواند با در نظر گرفتن معیارهای افشاء در قالب گزارشگری پایداری، بانک‌ها را برحسب چک لیست‌های این شیوه از گزارشگری در طی یک سال مالی مورد ارزیابی قرار دهند و مزایایی را برای بانک‌های قرار گرفته در اعتبار بالاتر در نظر بگیرند. در وهله دوم تغییر قوانین و مقررات محدودکننده افشاء اطلاعات پایدارتر، بایستی در دستور کار نهادهای ذیربطی قرار گیرد که بدلیل عدم بازنگری در آن، بانک‌ها را در ارائه گزارش‌های با کیفیت‌تری از معیارهای غیرمالی بی‌انگیزه نموده است. لذا لازم است تا با بازنگری در دستورالعمل‌های اجرایی و تغییر برخی قوانین بانکی، تلاش گردد تا سطح افشاء فراگیرتر اطلاعات برای شفافیت بیشتر مدنظر قرار گیرد. در نهایت به سازمان بورس اوراق بهادار به عنوان نهاد ناظر بر بانک‌های پذیرفته شده در بازار مالی توصیه می‌شود تا با در نظر گرفتن سازوکارهای منحصربفردی از ارزیابی بانک‌ها به لحاظ مهیا نمودن حجم بیشتری از اطلاعات اختیاری، دستورالعمل‌هایی

را برای توسعه پایدارتر بانک‌ها ارائه دهند. چرا که باتوجه به نقش با اهمیت و متعادل کننده بانک‌ها در اقتصاد، در صورتی که بانک به سمت پایداری حرکت کند، کل جامعه را می‌تواند به سمت توسعه پایدار سوق دهد. لذا استفاده از راه کارهای تسهیل کننده در این عرصه، می‌تواند به سرمایه گذاران، مشتریان، نهادهای نظارتی و جامعه اطمینان دهد که خارج از ساختار مالکیت بانک‌ها به لحاظ سیاسی یا حتی مالکیت عمده، اولویت تحریک بالاتر آن‌ها در افشاء جزئیات بیشتری از ماهیت عملکردی بانک می‌باشد.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Afsaneh Bahiraei

<https://orcid.org/0009-0003-6143-075X>

Seyed Ali Hosseini

<https://orcid.org/0000-0002-2470-2950>

Parisa

Sadat

<https://orcid.org/0000-0002-4712-3003>

Behbahaninia

منابع

- احمدزاده، یونس، مران جوری، مهدی، علیخانی کشکک، رضیه، تقی پوریان گیلانی، یوسف. (۱۴۰۱). ارائه چارچوب گزارشگری پایداری مبتنی بر ایجاد توازن بین انتظارات ذینفعان و ظرفیت های شرکت، نشریه پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۴(۵۶): ۱۶۱-۱۸۹.
[Doi: 10.30495/faar.2022.698385](https://doi.org/10.30495/faar.2022.698385)
- حسنی مقدم، صادق، مهتدی، محمد مهدی، بازرگانی، حسین، طاهری، علی و میری، محسن. (۱۴۰۲). شناسایی و رتبه بندی تفسیری عوامل موثر بر ارتقای چابکی در مدیریت فرآیندهای کسب و کار. تصمیم گیری و تحقیق در عملیات، ۸(۴)، ۹۹۳-۱۰۱۴. [Doi: 10.22105/dmor.2023.381281.1706](https://doi.org/10.22105/dmor.2023.381281.1706)
- حسینی، سیدعلی، احمدی، شیما و سیلپور، حسین. (۱۴۰۳). بررسی تاثیر ساختارهای راهبری شرکتی بر پذیرش، میزان و کیفیت گزارش های پایداری: کاربست روش مرور سیستماتیک. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۲۱(۸۴)، ۴۱-۹۷. [Doi: 10.22054/qjma.2024.79513.2564](https://doi.org/10.22054/qjma.2024.79513.2564)
- حقیقت، طوبی، حکمت، هانیه. (۱۴۰۳). مروری بر پیشرفت ها و چالش های گزارشگری پایداری در ایران، نشریه پژوهش های حسابداری و راهبری شرکتی، ۷(۳): ۱-۱۵. [Doi: 10.71600/jacgr.2024.1128420](https://doi.org/10.71600/jacgr.2024.1128420)
- رحمانی، علی و محمودخانی، مهناز. (۱۴۰۰). ضرورت تهیه و اطمینان بخشی گزارش های پایداری: دیدگاه حسابرسان و خبرگان صنعت بیمه. پژوهش های حسابرسی حرفه ای، ۲(۵)، ۱۲۸-۱۵۶. [Doi: 10.22034/jpar.2022.550623.1082](https://doi.org/10.22034/jpar.2022.550623.1082)
- سامنی ملایری، سمیرا، همت فر، محمود و کرمی، غلامرضا. (۱۴۰۳). شناسایی محرک های (انگیزه) گزارشگری پایداری در صنعت بانکداری ایران. مجله دانش حسابداری، ۱۵(۴)، ۱۱۵-۱۳۲. [Doi: 10.22103/jak.2024.23108.4026](https://doi.org/10.22103/jak.2024.23108.4026)
- شکرخواه، جواد. (۱۴۰۴). بررسی تاثیر گزارشگری پایداری بر عملکرد مالی: کاربست روش مرور سیستماتیک، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی. [Doi: 10.22054/qjma.2025.87299.2697](https://doi.org/10.22054/qjma.2025.87299.2697)

ضیا، فرناز، و کیلی فرد، حمیدرضا، صراف، فاطمه. (۱۳۹۹). تاثیر گزارشگری پایداری بر کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، حسابداری مدیریت، ۱۳(۴۶): ۱۲۱-۱۳۵.

<https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816752>

عبدی، مصطفی، کردستانی، غلامرضا و رضازاده، جواد. (۱۳۹۹). گزارشگری پایداری: رتبه‌بندی محرک‌ها و شاخص‌ها. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۰(۲)، ۷۱-۱۱۴. [Doi:](#)

[10.22051/jera.2019.25698.2404](https://doi.org/10.22051/jera.2019.25698.2404)

کثیری، حسین، بحیرایی، علیرضا و گلی، عباس. (۱۴۰۳). ارائه چارچوبی برای گزارشگری یکپارچه در صنعت بانکداری ایران. فصل‌نامه مطالعاتی در مدیریت بانکی و بانکداری اسلامی، ۱۰(بهار)، ۸۲-۱۲۹. [Doi:](#)

[10.22034/jifb.2024.440683.1554](https://doi.org/10.22034/jifb.2024.440683.1554)

کلانتری، مهدی، ولیان، حسن، عبدلی، محمدرضا و شهری، مریم. (۱۴۰۲). چارچوب برازش محتوایی محرک‌های حسابداری خلاق براساس تکنیک خوشه‌پردازی رپیدماینر: پیاده‌سازی الگوریتم هارتینگان-ونگ. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۳(۴)، ۲۴۵-۲۷۶. [Doi:](#)

[10.22051/jera.2023.43032.3108](https://doi.org/10.22051/jera.2023.43032.3108)

گوران، فرهاد. (۱۴۰۳). بررسی جامع تحولات و نوآوری‌های اخیر در حسابداری مالی و تأثیر آن بر گزارشگری مالی، نشریه پژوهش در حسابداری و علوم اقتصادی، ۸(۳۲): ۹-۱۶. [https://shij.ir/jares/upload/jares/Content/040114_16/02-Jares-No32-99535](#)

ممبئی، پری، خدادادی، ولی، محمودی، علی، جرجزاده، علیرضا و کعب عمیر، احمد. (۱۴۰۲). ارزیابی کارکردهای گزارشگری پایدار تحت وجود ساختارهای هولوگرافیک شرکت‌های بازار سرمایه. توسعه و سرمایه، ۸(۲)، ۱۶۹-۱۹۶. [Doi:](#)

[10.22103/jdc.2022.20420.1310](https://doi.org/10.22103/jdc.2022.20420.1310)

میرعمادی، سیدعلی‌اکبر، رضازاده، جواد، خدارحمی، بهروز. (۱۴۰۱). الگوی گزارشگری قسمت‌های عملیاتی در صنعت بانکداری ایران، نشریه پژوهش‌های حسابداری مالی و

حسابرسی، ۱۴(۵۳): ۱۰۳-۱۳۴. [Doi:](#) [10.30495/faar.2022.691689](https://doi.org/10.30495/faar.2022.691689)

یوسفی زاده، سحر و فخاری، حسین. (۱۴۰۳). ویژگی‌های شرکتی تعیین‌کننده گزارشگری پایداری. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۴(۴)، ۱۴۹-۱۸۴. [Doi:](#)

[10.22051/jera.2024.47392.3254](https://doi.org/10.22051/jera.2024.47392.3254)

References

- Afolabi, H., R, Ram., & Rimmel, G. (2023). *Influence and behaviour of the new standard setters in the sustainability reporting arena: implications for the Global Reporting Initiative's current position*. Sustainability Accounting, Management and Policy Journal, 14(4): 743-775. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-01-2022-0052>
- Alvareza, I. G., & Ortas, E. (2017). *Corporate Environmental Sustainability Reporting in the Context of National Cultures: A Quantile Regression Approach*. International Business Review, 26(2): 337-353. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2016.09.003>
- Baldissera, A. (2023). *Sustainability reporting in banks: History of studies and a conceptual framework for thinking about the future by learning from the past*. Corporate Social Responsibility and Environment Management, 30(5): 2385-2405. <https://doi.org/10.1002/csr.2491>
- Bohn, L., Macagnan, C.B., & Kronbauer, C.A. (2025). *Navigating legitimacy: diverse stakeholder perspectives on the IFRS Foundation's establishment of the ISSB*. Meditari Accountancy Research, 33(1): 86-113. <https://doi.org/10.1108/MEDAR-11-2023-2235>
- Christensen, H., Hales, J., O'Dwyer, B., & Peecher, M. E. (2024). *Accounting for sustainability and climate change: Special section overview*. Accounting, Organizations and Society, 113(2): 1-19. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2024.101568>
- Davey, K., Entwistle, G., & Faye, C. (2025). *Sustainability Reporting in the Banking Industry: Examining the Extent of Assurance*. Journal of Accounting, Ethics & Public Policy, Journal of Accounting, Ethics & Public Policy, 26(1): 27-43. <https://doi.org/10.60154/jaepp.2025.v26n1p27>
- De Villiers, C., La Torre, M., & Molinari, M. (2022). *The Global Reporting Initiative's (GRI) past, present and future: critical reflections and a research agenda on sustainability reporting (standard-setting)*. Pacific Accounting Review, 34(5): 728-747. <https://doi.org/10.1108/PAR-02-2022-0034>
- Glaser, B. G. (1992). *Theoretical Sensitivity: Advances in the methodology of grounded theory*. Mill Valley, Calif.: Sociology Press.
- Gulko, N., Gerardou, F.S., & Withanage, N. (2024). *The Concept of Materiality in CSR and SDGs Reporting: Definitions, Interpretation, Application, and Sustainable Value Creation*, Hunjra, A.I. and Hussainey, K. (Ed.) The Emerald Handbook of Ethical Finance and Corporate Social Responsibility, Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 1-30. <https://doi.org/10.1108/978-1-80455-406-720241001>
- Gupta, M. (2025). *Is sustainability reporting a way forward? Evidence from banking industry*. Meditari Accountancy Research, 33(1): 53-85. <https://doi.org/10.1108/MEDAR-03-2024-2408>

- Gupta, M. (2025). Unveiling the impact of sustainability reporting on banking performance: Role of country-specific determinants, *Journal of Economics and Business*, 4(4): 64-89. <https://doi.org/10.1016/j.jeconbus.2025.106246>
- Hedley, T., Porco, B., Keiningham, T.L., Aksoy, L., Statuto, L.A., & Amin, M. (2024). *Beyond apples and oranges: unraveling the complexity in corporate sustainability reporting*. *Journal of Service Management*, 35(4): 512-524. <https://doi.org/10.1108/JOSM-12-2023-0505>
- Jonsen, K., & Jehn, K.A. (2009). *Using triangulation to validate themes in qualitative studies*. *Qualitative Research in Organizations and Management*, 4(2): 123-150. <https://doi.org/10.1108/17465640910978391>
- Khan, I., Fujimoto, Y., Uddin, M.J., & Afridi, M.A. (2023). *Evaluating sustainability reporting on GRI standards in developing countries: a case of Pakistan*. *International Journal of Law and Management*, 65(3): 189-208. <https://doi.org/10.1108/IJLMA-01-2022-0016>
- Lin, S.H., & Chen, G.-Z. (2025). *Frequency of interim financial reporting and investment efficiency*. *Managerial Finance*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/MF-06-2024-0439>
- Lu, W. (2016). *An Exploration of the Associations among Corporate Sustainability Performance, Corporate Governance, and Corporate Financial Performance*. Ph.D. Thesis in Philosophy, University of Texas, Available at: <https://rc.library.uta.edu/uta>
- Luque-Vílchez, M., Cordazzo, M., Rimmel, G., & Tilt, C.A. (2023). *Key aspects of sustainability reporting quality and the future of GRI, Sustainability Accounting*. *Management and Policy Journal*, 14(4): 637-659. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-03-2023-0127>
- Mhatre, T.N., Thakkar, J.J., & Maiti, J. (2017). *Modelling critical risk factors for Indian construction project using interpretive ranking process (IRP) and system dynamics (SD)*. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 34(9): 1451-1473. <https://doi.org/10.1108/IJQRM-09-2015-0140>
- Millar, J., & Slack, R. (2024). *Global investor responses to the International Sustainability Standards Board draft sustainability and climate-change standards: sites of dissonance or consensus*, *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 15(3): 573-604. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-03-2023-0128>
- Moufty, S., Al-Najjar, B., & Ibrahim, A. (2024). *Communications of sustainability practices in the banking sector: Evidence from cross-country analysis*. *International Journal of Finance & Economics*, 29(1): 135-161. <https://doi.org/10.1002/ijfe.2679>

- Narkhede, B.E., Raut, R., Gardas, B., Luong, H.T., & Jha, M. (2017). *Selection and evaluation of third party logistics service provider (3PLSP) by using an interpretive ranking process (IRP)*. *Benchmarking: An International Journal*, 24(6): 1597-1648. <https://doi.org/10.1108/BIJ-04-2016-0055>
- Raza, A., Alavi, A.B., & Asif, L. (2024). *Sustainability and financial performance in the banking industry of the United Arab Emirates*. *Discover Sustainability*, 5(3): 223-259. <https://doi.org/10.1007/s43621-024-00414-z>
- Scheibelhofer, E. (2023). *The Interpretive Interview. An Interview Form Centring on Research Participants' Constructions*. *International Journal of Qualitative Methods*, 4(1): 56-79. <https://doi.org/10.1177/16094069231168748>
- Sebastião, A. M., Tavares, M. C., & Azevedo, G. (2024). *Evolution and Challenges of Sustainability Reporting in the Banking Sector: A Systematic Literature Review*. *Administrative Sciences*, 14(12): 333-355. <https://doi.org/10.3390/admsci14120333>
- Sharma, D., & Kumar, P. (2024). *Prioritizing the attributes of sustainable banking performance*. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 73(6): 1797-1825. <https://doi.org/10.1108/IJPPM-11-2022-0600>

References [In Persian]

- Ahmadzade, Y., Maranjory, M., Alikhani, R., Taghipouryan., & Y. (2022) *Providing a Sustainability Reporting Framework based on Balancing Stakeholder Expectations and Company Capacity*. *Financial Accounting and Auditing Research*, vol. 14, no. 56, 2022, pp. [Doi: 161-190. 10.30495/faar.2022.698385](https://doi.org/10.30495/faar.2022.698385) [In Persian]
- Hassani Moghadam, S, Mohtadi, M, Bazargani, H, Taheri, A., & Miri, M. (2023). *Identification and interpretive ranking of factors affecting the improvement of agility in business process management*. *Decision Making and Operations Research*, 8(4), 993-1014. [Doi: 10.22105/dmor.2023.381281.1706](https://doi.org/10.22105/dmor.2023.381281.1706) [In Persian]
- Hosseini, S, Ahmadi, Sh., & Silspour, H. (2014). *Investigating the impact of corporate governance structures on the acceptance, amount and quality of sustainability reports: Application of a systematic review method*. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 21(84), 41-97. [Doi: 10.22054/qjma.2024.79013.2074](https://doi.org/10.22054/qjma.2024.79013.2074) [In Persian]
- Haghighat, T., & Hekmat, H. (2025). *An overview of the progress and challenges of sustainability reporting in Iran*. *Accounting and Corporate Governance Researches*, vol. 3, no. 7, 2025, pp. 1-15. [Doi: 10.71600/jacgr.2024.1128420](https://doi.org/10.71600/jacgr.2024.1128420) [In Persian]

- Samani Malayeri, S, Hemmatfar, M., & Karami, Gh. (2014). Identifying the drivers (motives) of sustainability reporting in the Iranian banking industry. *Journal of Accounting Knowledge*, 15(4), 115-132. [Doi: 10.22103/jak.2024.23108.4026](https://doi.org/10.22103/jak.2024.23108.4026) [In Persian]
- Shekarkhah, J. (2025). Investigating the Impact of Sustainability Reporting on Financial Performance: A Systematic Review. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 22(88), -. [Doi: 10.22054/qjma.2025.87299.2697](https://doi.org/10.22054/qjma.2025.87299.2697) [In Persian]
- Zia, F, Vakili Fard, HR., & Saraf, F. (2020) The Effect of Sustainability Reporting on Reducing Information Asymmetry of Companies Listed in Tehran Stock Exchange. *Management Accounting*, vol. 13, no. 46, ۲۰۲۰, pp. ۱۲۱-۱۳۰. <https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/۸۱۶۷۰۲> [In Persian]
- Abdi, M, Kordestani, Gh., & Rezazadeh, J. (2019). Sustainability Reporting: Ranking Drivers and Indicators. *Accounting Research*, 10(2), 71-114. [Doi: 10.22051/jera.2019.25698.2404](https://doi.org/10.22051/jera.2019.25698.2404) [In Persian]
- Kassiri, H., Bahiraie, A., & Golli, A. (2024). A framework for integrated reporting in Iran's banking industry. *Quarterly Studies in Banking Management and Islamic Banking*, 10(26), 82-129. [Doi: 10.22034/jifb.2024.440683.1554](https://doi.org/10.22034/jifb.2024.440683.1554) [In Persian]
- Kalantari, M., Valian, H., Abdoli, M., & Shahri, M. (2023). Content Framework of Creative Accounting Stimuli based on Rapidminer Clustering Technique: Implementation of Hartigan-Wong Algorithm. *Empirical Research in Accounting*, 13(4), 245-276. [Doi: 10.22051/jera.2023.43032.3108](https://doi.org/10.22051/jera.2023.43032.3108) [In Persian]
- Goran, F. (1403). A comprehensive review of recent developments and innovations in financial accounting and its impact on financial reporting, *Journal of Research in Accounting and Economic Sciences*, 8(32): 9-16. https://shij.ir/jares/upload/jares/Content/040114_16/02-Jares-No32-99535 [In Persian]
- Mombeni, P., Khodadadi, V., Mahmoodi, A., Jorjorzadeh, A., & Kaabomeir, A. (2023). Evaluation of Sustainable Reporting Functions under the Dimensions of Holographic Structures of Capital Market Companies. *Journal of Development and Capital*, 8(2), 169-196. [Doi: 10.22103/jdc.2022.20420.1310](https://doi.org/10.22103/jdc.2022.20420.1310) [In Persian]
- Mir-Emadi, SAA., Rezazadeh, J., & Khodarahmi, B. (2014). Reporting Pattern of Operating Departments in the Iranian Banking Industry, *Journal of Financial Accounting and Auditing Research*, 14(53): 103-134. [Doi: 10.30495/faar.2022.691689](https://doi.org/10.30495/faar.2022.691689) [In Persian]
- Yousefizadeh, S., & Fakhari, H. (2014). Corporate characteristics that determine sustainability reporting. *Accounting Research*, 14(4), 149-184. [Doi: 10.22051/jera.2024.47392.3254](https://doi.org/10.22051/jera.2024.47392.3254) [In Persian]